

2014 m. rugsėjo 26 d., penktadienis

Nr. 33 (1094) Kaina 2,80 Lt / 0,81 Eur

D a i l é | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

2

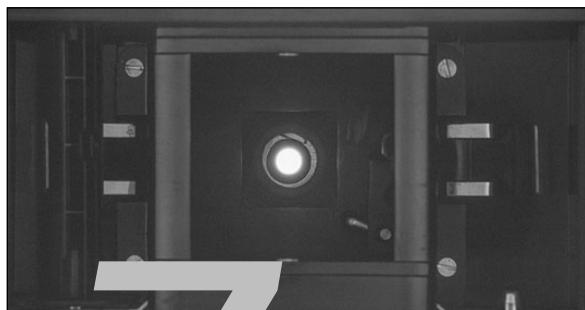
Dirigentas Zubinas Mehta Vilniuje

3

„Naujojo cirko savaitgalis“

5

Prisimenant Cemacho Šabado gyvenimą

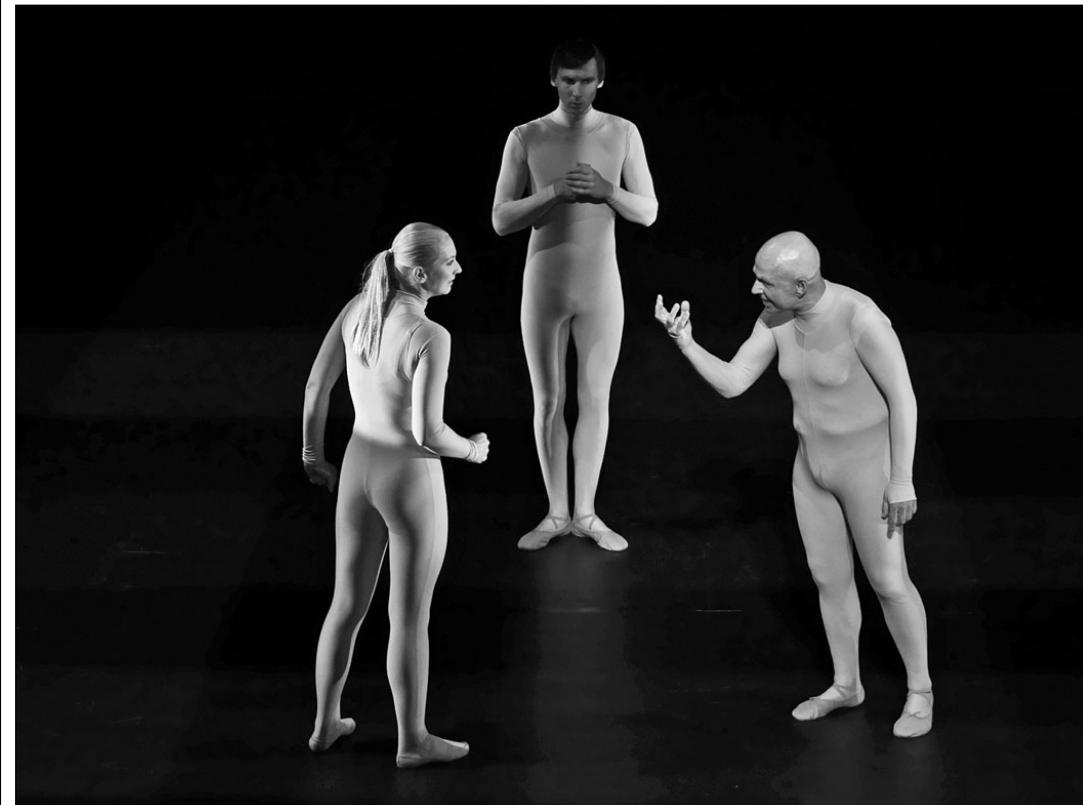
Jurgitos Remeikytės fotoaparatu „interjerai“

8

Gdynės kino festivalio laureatai

9

Krėsle prie televizoriaus

Jevgenija Rusakova (Gonerilė), Valentinas Krulikovskis (Olbenis), Vytautas Anužis (Lyras)

J.V. TŪRO NUOTR.

Būti karaliumi

Jono Vaitkaus režisuotas „Karalius Lyras“ Lietuvos rusų dramos teatre

Milda Brukštutė

Režisierius Jonas Vaitkus spektaklių, kad ir kiek jų būtų, nestato šiaip sau. Dažniausiai, nepasitenkinamas vien tik dramaturginiu tekstu, jis turi ir savo asmeninę mintį, idėją, leidžiančią pasirinktai medžiagai šiandienos scenoje suskambėti naujai (nors, tiksliau, *vaičiškai*). Be to, šis režisierius turi gana retą, siek tiek pavojingą, bet ir labai gerbtiną bruožą, – nėra prisiaikėlis ir nebando įtiktį niekam – nei valdžiai, nei publikai. Savo kūrybiname kelyje, jis, išdidus karalius, leidžia sau viską, kas kokiu nors būdu gali pasitarnauti jį užvaldžiusi ar bent trumpam aplankiusiai idėjai, normai perduoti žiniai.

Aštros minties bei ją lydinčios vi suomenės kritikos iš Vaitkaus beveik visad galima tikėtis. Tačiau niekuomet nepavyksta atspėti, kada gi režisierius nuspręs, kad pasirinkta tema jau atskleista: ar repeticijomis tik ipusėjus, ar sutvarkius spektaklį preciziškai, na, bent jau apytiksliai

iki galo. Neverta spėlioti ir to, kiek tai temai atskleisti bus pasitelkta režisūrių ir scenografinių sprendimų, kiek bus dirbama su aktoriais ir panašiai. Prieš premjerą dar kartą skaitydama Williamo Shakespeare'o pjesę bandžiau išsivaizduoti, kaipgi sutilps vienoje scenoje tiek Vaitkaus mėgstamą išskirti bei parыškinti personažų – juokdarių, bepročių, karalių?.. Svarsčiau (ne ižvelgdama čia nieko blogo), ar nelaukia žiūrovų premjeroje žiaurią tragediją į šoną nustūmęs karnavalas?

Dabar jau aišku, kad šiame spektaklyje karnavalo néra. Daugybės dalykų nėra, kurių ne tik iš Vaitkaus, bet ir apskritai iš teatro galėtum, o ir norėtum tikėtis. Šis „Karalius Lyras“ labiau už viską reikalauja būti išklausytas. Jis nepraso būti suprasstas, išteisintas ar pasmerktas. Jis panašnis į malda, kurią, dėl reikalavimų iš aukščiau, atėjus metui tenka nuo pradžios iki galo pakartoti.

Aktorai, aprengti vienodais kūno spalvos kostiumais, primenan-

čiais nuogą kūną, vaidina tuščioje scenoje (dailininkė – Daiva Samajauskaitė). Vienu vertus, šis vieno das visų nuogumas byloja apie pasirinkimo laisvę, t.y. rodo veikėjų lygybę. Kita vertus, galima tai suvokti ir atvirkščiai – lyg veikėjai būtų ką tik gimę (mat toks dažniausiai būna kūdikių kostiumas), o jau pertekę įvairiausią ydų arba dorybių, lyg jų nesuvaldomi norai ir iš to plaukiantys poelgiai būtų ne jų pačių valioje. Be to, galima žvelgti į kiek siauriau, – galbūt norėta tik atsikratyti visuomeninių statusų, nedaryti skirtumų tarp tarnų ir karalių, mat tėvų ir vaikų santykiai, kaip ir bet kokie kiti žmonių tarpusavio santykiai, su materialiuoju turtu neturi nieko bendra. Panašu, kad sukti galvą čia galima ilgai, ir ypač dėl to, kad jokia interpretacija, atrodo, netinka iki galo.

Vienu ar kitu metu nevaidinančiems spektaklio veikėjai niekur nedingsta, visi jie rangosi toje pačioje

NUKELTA | 4 PSL.

Muzika versus politika

Violetos Urmanos ir Izraelio filharmonijos orkestro, diriguojamo Zubino Mehtos, koncertas

Jūratė Katinaitytė

Rugsėjo 18-ąjį LNOBT pradėjo naujajį sezoną Violetos Urmanos ir Izraelio filharmonijos orkestro, diriguojamo jo ilgamečio vadovo Zubino Mehtos, koncertu. Ilykis skirtas Lietuvos žydų aukų atminimui (1994 metais rugsėjo 23-ioji buvo paskelbta Lietuvos žydų genocido aukų atminimo diena, nes 1943 m. tą dieną likviduotas Vilniaus getas). Ši dedikacija lėmė politinį koncerto atspalvį, kuris savo ruožtu paveikė ir pačią programą, ir įvyko nušvitimą žiniasklaidoje, ir ažiotažinį publikos susidomėjimą. Kiek plačiau dienraščiuose pristatyta vieno įtakingiausių šių dienų muzikos pauliaus figūr – Zubino Mehtos – veikla, nesulaikant nuo viešbučio, kuriame garsusis dirigentas su žmona apsistoję, svetingumo aprašymo ir vakarienės menui raporto visuomenei. Kitaip tariant, politiniai ir bulvariniai akcentai persipynė, meninius paliekant nuošą. Vienam socialiniame tinkle garsi ekonomikos profesorė piktinosi, kad po koncerto internete publikuotose išsipuščiusio elito nuotraukose poetas Tomas Venclova pavardintas „vakaro svečiu“, o kažin kokios firmos pardavimų vadovė įrašyta vardu ir pavarde. Panašių istorijų nutinka visuomet, kai kokiam nors meniniam renginyje persimašo kultūros, politikos, verslo ir pramogų elitai. Užuot aiškinusis, kuris elitas elitiškesnis, geriau būtų sužinoti, kokį indėlių įneša prabangusis elitas į koncerto biudžetą. Jei jis ištės išpirku bilietus po 1000 Lt, tai reikėtų džiaugtis, kad tie tūkstančiai atsidūrė teatre, o ne nusėdo, pavyzdžiu, kazino sąskaitose. Jei jau turime publikos, išperkančios prestižinius bilietus, galime turėti ir viltį, kad kada nors vis dėlto pajudės ir mecenatystės įstatymas. Viskas prasideda nuo mentaliteto pokyčių. Nesvarbu, kad pardavimų vadovė galbūt nuobodžiavo visą koncertą, išskyrus tą momentą, kai ją fotografavo, bet savo vaikus ji galbūt nuves į muzikos mokyklą, ne tik į „šampaninį“ chorą. Vaikams irgi užsifiksuos, kad mama sumokėjo 1000 Lt už V. Urmanos koncertą. Vadinas, verta.

Štai taip pamažu ir išeisime kultūrinį pradžiamokslį. Tiesa, jis labiau amerikoniškas nei skandinaviškas, kur visko pagrindas – šventimas ir per jį išugdomas kultūros produktų vartojimo poreikis. Tačiau ir turtinėse Šiaurės šalyse ši palaiminga būsena jau menksta, o turint galvoje Lietuvos švietimo politiką ir vargingus vienuolius finansus daugiau vilčių dėčiau į pardavimų vadovės piniginę ir į jos prakutusioms atžaloms išugdytas ar įbruktas vertėbes.

Teatleidžia man skaitytas už ilgoką sociokultūrinę įžangą, bet šiaime koncerte susipynė meniniai ir socialiniai patyrimai.

Gržkime prie Izraelio filharmonijos orkestro strategijos. Turint galvoje padidėjusią įtampą Gazos ruo-

žę ir paastrėjusių tarptautinės visomenės kritiką Izraelio atžvilgiu, akiavaidžios vadovų pastangos nešti pasauliui žinią, kad šis orkestras yra aukščiau oficialios politikos realijų, priešingai, teigia taikias ir humanistines idėjas. Todėl koncerto programma kruopščiai apmasyta ir, kaip sakoma, politiškai korektiška. Pirmąsyk Lietuvoje gastroliuojantis orkestras, kaip ir dera, prisistato kelias aspektais. Pirmausia nacionaliniu. Šiuo tikslu pasirinkta Izraelio klasiko Paulio Ben-Haimo Simfonijos Nr. 1 lėtoji dalis „Psalmė“. Kompozitorius iš gimtojo Miuncheno atvyko į būsimąjį Izraelį (tuomet – britų administruojamą Palestiną) 1933-iaisiais jau būdamas 36-erių, išgijęs dirigavimo ir kompozicijos patirties. Jo akyse kūrėsi Izraelio filharmonijos orkestras, į kurį būrėsi nacių valdomoje Vokietijoje (vėliau ir kituose kraštose) darbo netekę žydų tauybės muzikantai. Visi kartu jau po Antrojo pasaulinio karo kūrė Izraelio muzikinę kultūrą. Žodžiu, P. Ben-Haimas – puikus pasirinkimas. Gastroliuodamas šis orkestras dažnai grizeja į kūrinius, reprezentuojančius Izraelio nacionalinę muziką. P. Ben-Haimo stiliuje gražiai

užglosti publikos ausis po mažiau išprastą P. Ben-Haimo intonaciją. Sykiu Z. Mehta pademonstravo išprusimą ir nepriekaištingą skonį. Mozartas nuskambėjo preciziškai, idealiai subalansuotas tempais ir strichais, taisykingomis frazėmis, kaip ir dera vienietišką mokyklą reprezentuojančiam dirigentui (18-metis persų kilmės Mehta pokariu atvyko iš Bombėjaus į Vieną, kur studijavo dirigavimą Vienos muzikos akademijoje pas Hansą Swarowskį, pas kurį po poros dešimtmečių stažavosi ir Jonas Aleksas).

Po to sekė itin saikingas (tik trys arijos!) primadonas Violetos Urmanos pasirodymas naujame sename mecosoprano amplua. 2000 m. j. jau užsitarnavusi tarptautinį pripažinimą kaip mecosopranas, debiutavo dramatinio soprano amplua sykiu su Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru, diriguojamu Gintaro Rinkevičiaus. Koncertą tiesiogiai transliavo Euroradijas, tad tašyk Vilnius buvo kaip tramplinas prieš artistei debiutuojant iš naujo Vakarų teatruse jau soprano vaidmenimis. Šiukart nusprenodus grįžta į mecosopranu repertuarą, primadona vėl grįžo į Vilnių.

Zubin Mehta

M. ALEKOS NUOTRAUKOS

Antroje koncerto dalyje nuskambėjo Richardo Strausso simfoninė poema „Herojaus gyvenimas“. Ir vėl neučiomis iškyla politinio korektiškumo kriterijus. Juk R. Strausso, kolaboravusio su nacių režimu, muzika po karo ilgus metus buvo ignoruojama ne tik Izraelyje, bet ir visoje Europoje. Tačiau pastaraisiais dešimtmečiais situacija pakito. R. Straussu nuodėmės, palyginus su R. Wagnerio antisemitiniais traktatais, iškėpusiais Trečiojo reicho ideologus, Izraelyje yra toleruojamos, jo muzika skamba. Šiemet minint kompozitoriaus 150-asis gimimo metines, jo muzika yra ypač dažnai atliekama, o Izraelio filharmonijos orkestrui tai ir puiki proga pademonstruoti savo toleranciją ir atvirumą europietiškoms vertybėms, juolab būtent šioje simfoninėje poemėje kompozitorius, perteikdamas vidinių išgyvenimų autobiografiją, vienoje iš kūrinių padalų vaizduoja „herojaus taikos darbus“. Puiki intencija karaujančios šalies orkestrui, skleidžiančiam pacifizmo idėją. Ir čia išsiskleidė Zubino Mehtos talentas. Išgarsėjęs vienietiško „fin de siècle“ repertuaru – monumentalinių R. Strausso, Gustavo Mahlerio, Antono Brucknerio kūrinių – interpretacijomis, Mehta darsyk Vilniuje įrodė, kad yra tikras Vieinos mokyklos astovas, išskirtinis šio repertuaru žinovas ir adoruotojas. Dirigentas tarytum ščio savo stichiijoje, 50 minučių trukmės vieną sudėtingiausių orkestrinių partitūrų diriguodamas atmintinai! Orkestro ir dirigento dialogas priminė slaptą susitarimą, kai menkiausia dirigento batutos intencija ištryksta kvapą gniaužiančiomis orkestro spalvomis ir emocijomis. Taip nenutinka netycia. Tokie dalykai išgyvena tik per ilgus bendradarbiavimo metus. Ir šiuo požiūriu Z. Mehta ištės vertas orkestro vadovo iki gyvos galvos titulo, suteikto jam 1981 metais.

Izraelio filharmonijos orkestro gastoslės ištės tapo didžiu įvykiu. Emocijas stiprino vyresni klausytojai, akimis ieškojė buvusių moksldraugių. Juk iš Sovietų Sąjungos po 1970-ųjų daugeliui žydų buvo leista išvykti į etninę tėvynę. Tuomet ši orkestrą papildė daug puikių muzikantų iš Baltijos šalių. Šiandien dauguma jų jau baigė karjerą, tačiau istorija dar gyva ir jaudinant.

Violeta Urmana, Zubin Mehta ir Izraelio filharmonijos orkestras

dėja Vokietijoje igyta velyvojo romantizmo estetikos samprata su Viuržemio jūros regiono muzikiniu paveldu – arabų, žydų, graikų tradicinės muzikos ritmais ir intonacijomis. „Psalmėje“ išgirdome jos lyrišką briauną. Puikiai skambanti, pastorališka, išradinė orkestruota ir preciziškai atlitta kompozicija ištės teigia mintį apie taiką šalį, kurioje tokia muzika gimsta. Vienintelis kūriniu trūkumas šiam koncerte buvo tiesiog jo trumpumas. Teisinga mintis pateikti nacionalinės muzikos pavyzdžių virtuo gana formaliu jos įgyvendinimu. Trumputi kūrinėlių užgožė koncerto visuma.

Kitas programos aspektas – orkestro meistrystė atliekant klasiką. Šiam tikslui pasirinkta Wolfgango Amadeaus Mozarto Simfonija Nr. 40 g-moll, savo populiarumu turėjusi

Racionaliai ir strategiškai savo karjerą modeliuojanti dainininkė renkasi komforto zoną – itališkame repertuarėje ji grįžta į mecosoprano amplua, o Richardo Wagnerio operose kol kas išlaiko soprano tesitūrą. Pastarųjų metų jos Izoldos įrašai neleidžia tuo abejoti, o antai itališkose operose dainininkė grįžta į dalies publikos (kuriai prikluso ir šiu eilučių autorių) išsiilgtą amplua. Vis dėlto kaip mecosopranas V. Urmano yra išskirtinė, jos tembras – raiškus ir sykiu minkštasis, takus, sodrus ir šiltas. Toji šiluma išskiria jos kuriamas aistringas, kerštingas ir atgailaujančias herojes iš daugelio kitų gerų mecosopranų. Kitaip tariant, V. Urmanas Amheris tembriskai spalvingesnė už jos Aidą. Ši mintis kirbėjo visada, todėl šiukart išskirtinė Zubino Mehto iš LNOBT scenoje ypač

pertraukos grįžus prie šio vaidmens, dainininkės tembras tarytum sutirštėjo ir žemame registre dabar skamba daug išraiškingiau, kas ir atsiškleidė pasakojimo pabaigoje. Eboli atgalos aria „O don finale“ iš G. Verdi „Don Karlo“ suteikė galimybę artistei pademonstruoti ir dramatinį talentą, ir perteikti lyriką. Užvis labiausiai žavi jos gebėjimas kurti vaidmenį pasitelkiant tembrinių spalvių paletę, juk dažnai operos teatruse, pastaruoju metu režisieriams sureikšminus dainininkų išvaizdą ir artistinius gebėjimus, tenka vaidmenį ne girdėti, o tik matyti kuriamą aktorinėmis priemonėmis, tačiau vokalu menkai niuansuot. Todėl tokie meistrės kaip Z. Mehta ar Riccardo Mutti ištarina Urmanos vokalą ir profesionalumą, pagarbą muzikiniam tekstui.

Tiesiog, tikresnis, tas tikrasis

„Naujojo cirko savaigaliui '14“ pasibaigus

Vlada Kalpokaitė

Šiemetinis (jau devintasis) šiuolaikinio cirko festivalis, kaip nė vienas iš aštuonių jau praėjusių, priverstė susimąstyti apie šio seno naujo žanro dualistinę prigimtį, sudėtingą genetiką, jo nevienareikšmę padėtį tarp šiuolaikinių scenos menų. Nors ir nepretendavo į visų įmanomų šiuolaikinio cirko stilistikų ir pavidalų paradą „Naujojo cirko savaigaliui '14“ programa gana aiškiai nubrėžė šio reiškinio horizontą.

Nuo nostalgiją keliančio geltonbarzdžio cirko trolie – Janni Nuutinen – šapito Lukiskių aikštėje (suomių kompanijos „Circo Aereo“ „Objektų cirko trilogija“) iki visus „Menų spaustuvės“ Juodosios salės scenos (ir fojė) mechanizmus išdresavusiu trupės „Les Choses de Rien“ spektaklio „Mouvinsitu“. Nuo chaotinė, netolygaus „šiupinio“ (skirtingų Europos cirko mokyklų studentų trupė „CirqueGebouw“) iki minimalistinio, suakto, itin intraversiško Clémento Dazino žongliravimo pertekiant ribines būsenas (spektaklis „Šnabžesys“) ar negailetingai intensyvaus šio artisto dueito su šokėja Chinatsu Kosakatani spektaklyje „R2JE“. Per keturias dienas (iš ataidinčius aštuonius metus) buvo galima pamatyti keli šiuolaikinio cirko pavidalus, kuriuos puikiai charakterizuoją Janni Nuutinen trilogijos pavadinimai: „Tiesiog cirkas“, „Dar tikresnis cirkas“, „Tas tikrasis cirkas“. Tai nėra nei gradacija, nei pažymiai (suprask – geras ar blogas, daugiau cirkas ar mažiau, labiau šiuolaikinis ar atkrentantis į praciit). Greičiau išduoda kūrėjams svarbų savivokos procesą, būtinybę išgryniinti tai, ką jie daro, nepamesti tapatybės. Mąstant apie viską, ką teko matyti per „Naujojo cirko savaigaliu“ gyvavimo metus, vienas iš labai svarbių šios tapatybės elementų yra vidinė, išoriškai niekaip neartikuliota įtampa tarp siekio atsiriboti nuo istorinės cirko tradicijos ir grėsmės netekti savitumo, atsiribus perneigly smarkiai, nebeatskiriamai integruotis į kitų šiuolaikinių scenos menų audinį (ypač – šiuolaikinį šokį, fizinį teatrą).

Janni Nuutineno spektaklių pavadinimai, kaip kelio ženkli, žymi

naujojo cirko genties maršrutą nuo „namų“ tradicijos (vis dėlto pričiupus nemažai mantos), išvairiausią jo pakelivinių, kelio kilpų ir užuolankų. O kur link jis eina? Ko gero, vis dėlto niekur. Tiksliau – jis neina, jis kloja. Kloja tarp savo tikslų, apibrėžimų, institucijų bei akademijų ir jokia forma vis dėlto nesustengsta (ta laisve ir erzindamas, ir išsigelbédamas nuo ištirpimo stipriau išikabinusių iš sociumą scenos menuose). Cirkas – ir šiuo atveju kalbu apie jį visą, tradicinį, šiuolaikinį ir naujajį, – privalo išlaikyti bent kokį (socialinį, formalų, konceptualų) ryšį su tam tikru kultūriniu paribiu. Ar tai būtų Janni Nuutineno cirko palapinių ir gyvenamųjų vagonelių karavanas, važinėjantis po visiškai civilizuotą Europą, ar šiuolaikinių trubadūrų praktikos – gatvės šokio, parkūro ir t.t. – adaptavimas „Les Choses de Rien“ vyrukų ar Clémento Dazino spektakliuose, ar nepatogių, „tamsių“ temų pasirinkimas (minėto Dazino, Šnabžesys“, skirtas priešmirtinės žmogaus būsenos analizei, ar ankstesnių metų kroatų trupė „Room 100“, rodanti šizofreniją sergančio žmogaus pasauli spektaklyje „C8H11NO2“, dar vienas ryškus pavyzds – prancūzų trupės „La Scabreuse“ spektaklis [TAITLAS], cirko kalba kreipėsis į trauminę žmonijos atmintį). Net jeigu temiškai šiuolaikinio cirko spektaklis yra šviesus, jo forma – dekoratyvi, jam dvasios suteikia bent koks nors atlikimo netobulumas – kamuoliukai ar kiti žongliravimo įrankiai visada krenta į rankų net didiesiems meistrams, nebūtinai iškart pasiduoda trapeċija ar virvę, akrobatas gali neišlaikyti pusiausvyros, ir ta paklaida iškart į scenos kūrinį įveda kitą matmenę, savitus, jokiam kitam atlikimo menui nebūdingus sceninio buvimo niuansus, absolūciai nepakartojimą bendravimą su objektu, erdvė ar sąmonėlininkiu žvilgsni į publiką. O tai ir yra cirko dvasia (kuri tikrai nėra nei šimtakart prakeikti dresuoti pudeliai, nei įmantrūs naujojo cirko spektaklių pavadinimai ar itin šiuolaikiniai sceniniai sprendimai).

Man rodos, su šia cirko dvasia susijusi ir turbūt didžiausia naujojo cirko silpnybė žvelgiant į dramos teatro ar net šiuolaikinio šokio po-

mos valstybinės smuikų kolekcijos, kuriuo vėliau jai buvo suteikta privilegiai griežti, o pianinu. Prie jo prisidėsi skambinti išmoko pati. Pasak jos mamos, dainuoti pradėjo ankstai nei pasakė pirmajį žodį. Sulaukus septynerių – muzikos mokykla ir po kelių mėnesius scenoje atliekami solidūs kūriniai, devynerių – koncertai su valstybiniu Gružijos simfoniniu orkestru, o dar po metų – ir pirmasis rečitalis. Dešimties Liana jau buvo kviečiama į Maskvą dalyvauti svarbiame tarpautiniame konkurse, kur atliko suaugusiemis skirtą programą ir kaip lygi varžėsi su kita dalviais.

Anonsai

Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro scenoje – Liana Isakazė

Tamsiaakė, kuriai pasirodžius minia nusčiūva ir paklusniai sekia kiekvieną jos rankų judesį. Ją stebint užlieja nesumeluotos emocijos ir suskamba tikrą tikriausia dieviška muzika. Taip apibūdinama gruzinų smuikininkė ir dirigentė Liana Isakazė.

Groti ji pradėjo būdama vos trejų. Tiesa, tuomet ne prabangiu Stradiavarijaus smuiku iš Maskvoje saugo-

Apie savo talentą Liana atsiliepia jai būdingu stiliumi: pripažista niekada negrodavusi pernelyg daug, vos po dvi ar tris valandas per dieną. Ji sakosi tiesiog visą laiką galvojanti tik apie muziką ir gyvenantį kitame pasaulyje.

Kai 1990 m. pajutus artėjančius neramumus tévynéje Liana išvyko gyventi į Vokietiją, paskui ją nusekė ir vienas Gružijos valstybinis kamérinis orkestras. Tad be meno valdovės ir vyriausiosios dirigentės pareigų pečius užgulė ir visai nekūrybiški rūpečiai: kaip pati sako, tuo metu visiems buvo ir mama, ir virėja, ir išlaikytoja. Teko kolektyvui ieš-

„Objektų cirko trilogija“

D. MATVEJEVO NUOTR.

sceninėmis instaliacijomis, šiuolaikinėmis medijomis ir t.t. yra savaimė organiška... Sakyčiau, cirkas pasiutusiai sunkiai integruojamas į sceninį naratyvą. Ir tai visai nėra susiję su jo pramogine genetika. Kalbu apie neišvengiamą cirko artisto frontalumą bendraujant su publika, jo susitelkimą į objektą (ar tai būtų kamuoliukas, ar virvė, ar trapeċija ir t.t.). Bet koks scenos partneris jam bus antrinis po šio objekto, nebet spektaklių kūrėjai rinktysiistorijas apie bendravimo problemas, susvetimėjimą, kraštutinį intraverstiškumą ir t.t. (kaip, tarkime, šių metų duetas „R2JE“). Dėl to režisūrinis žvilgsnis atrodo būtinas, kad šiuolaikinio cirko spektaklis nevirštu scenos, vaizdo ir garso efektais dekoruotų triukų serija (o tokius ankstesniuose festivaliuose tikrai matėme).

Kita vertus, akrobatika, kaip artimiausias fiziniam teatrui ar šiuolaikiniam šokiui žanras, tokio konvencinio „sprangumo“ tikrai neturi. Galbūt todėl prancūzų Boris Gibė ir Florent'o Hamono spektaklis „Mouvinsitu“ pasirodė menine ir konceptualia prasme labiausiai vientisas ir stipriausias festivalio programos taškas, „Les Choses de Rien“ (iš prancūzų kalbos – „beverčiai dalykai“; toks jų paribinis „nusireikšminimas“ vis dėlto arčiau cirko nei teatro) į savo pasakojimą apie du pilkuosius, kostiumuotus miesto personažus, bežadžius šaligatvių, aikščių, patvorių, biurų balandžius integravo „Menų spaustuvės“ prieangį, fojė sienas, visus ekranus, dar pridėjo papildomų, dvimacių ir trimacių. Vaizdo projek-

tuių dokumentalumą, įamžinusį kelerių metų menininkų erdvį tyrinėjimus, bastymąsi ir šiaip klaidžiojimus miesto geografijoje jie su nepakartojama ironija (kurios prigimtis, manau, taip pat labiau susijusi su šapito nei su scena) sugretino su akiavaizdžiausiu scenos dėžutės, jos prožektorių, kilnojamų sijų, ventiliatorių dirbtinumu, (anti)lilužiskumu. Ir, be tobulo jūdesio (kuris buvo iš tiesų stiprus, raiškus, virtuoziškas – čia replikos kitam šokio žinovui), du artistai atliko dar vieną triuką – viša tą pliką mašineriją atgaivino. Ir tikrai netikėtai, palikdamai jūdesio abstraktumą, parodijuodami tiesioginę komunikaciją su žiūrovais, išlaikydami samoningą tokio bendravimo „mikčiojimą“, jie papasakojo apie šiuolaikinį pasaulį daugiau negu dažnas dokumentinis, socialinis, žodžiu tiradomis ir lozungais bendraujantis teatras.

Tiek apie miesto balandžius. O pabaiga norėtusi prisiminti kitus paukščius – Lukiskių aikštės varnas, kurios itin intensyviai dalyvavo „Circo Aereo“ palapinių spektaklių trilogijoje. Galbūt jų kranksėjimas (juk išbrauta į teritoriją, kurioje cirko jau nebuvo senokai, kiek jos pamena) ir yra tas elementas, kuris tiesiog cirka paverčia dar tikrinių ir tuo tikruojų. Juokinga išorinio pasaulio replika, paklaida, kuri įteisina ir stringantį spektaklių ritmą, ir nebūtinai lengvai išgyvenamą suomiškai prancūzišką „steem punk“⁴, ir leidžia prikurti tokius prasmis, kuriais trilogijos kūrėjas galbūt nė savo cilindro dugne neturėjo. Nes cirko palapinės sienos yra iš brezentu. Ir čia turbūt visa jo esmė.

koti apgyvendinimo, rūpintis motesčiais ir greta viso to dar kasdien repetuoti bei koncertuoti. Po septynerių metų ji neištvertė ir orkestro paliko. Vis dėlto per tuos metus spėjo ne tik orkestru pasirūpinti, bet ir iškurti Oistracho akademiją, su laukusių pasaulinio pripažinimo.

Kadaisi tapusi jauniausia liaudies artisto premija apdovanota muzikante buvusioje SSRS, o vėliau vieną po kito šlavusi išvairiausius apdovanojimus, Liana Isakadžė nesustoja į Šlandien. Prieš kelerius metus ji įkūrė ansamblį „Facebook virtuoza“, kuris vienija profesionalius muzikantus, turinčius asmeni-

nius profilius šiame socialiniame tinkle, ir tapo jo meno vadove. Koiki audringų emocijų Liana padavanos mūsų publikai – sužinosime naujajame Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro koncertų sezone.

26-ojo LVSO sezono koncertas su Gruzijos smuiko legenda Liana Isakadžė – spalio 3 d. 19 val. Vilniaus kongresų rūmuose. Diriguoja Latvijos nacionalinės operos vyr. dirigentas Martins Ozolinis. Skambės E. Elgaro Koncertas smuikui ir orkestrui h-moll, op. 61, ir G. Mahlerio Simfonija Nr. 1, D-dur „Titanas“.

LVSO INF.

Būti karaliumi

ATKELTA IŠ 1 PSL.

J.V. TŪRO NUOTR.

keistų būtybių krūvoje, čia pat, scene. Ši krūva – tarsi šaknys, galbūt ore tyrančios idėjos. Jos rangosi ir laukia savo eilės pasirodymui ar bent jau kitų grįžtančiųjų, kuriuos itin meilai priima į savo guoli. Šių būtybių stebėjimas interpretacijai nė kiek nepadeda, negana to, žiūrint į jas vis labiau man pradedama atrodyti, kad atsidūriau visai kitos Shakespeare'o pjesės – „Vasarvės nakties sapno“ – pastatyme, o štai tas judančių būtybių, „Karaliaus

Lyro“ veikėjų, kalnas, – kiek kuklos fėju, elfu ir gnomu pasaulis.

Sunku atsikratyti šia netinkama vizija ir žvelgiant į kalbančiuosius aktorius. Iš tiesų, kaip jiems praverstu bent jau tos Oskaro Koršuvono atrastos lentos! Karalius Lyras ir visi kiti veikėjai pasmerkti gyventi teatre, atsisakiusiame teatrinių kalbos. Jiems tesutciama galimybė stovėti išsidėsčius kone geometriinių figūrų tikslumu ir kalbėti dažniausiai veidu į sceną, o kiekvie-

nas jų pasisukimas taip pat tikslus, negadinantis bendro, šiaip jau žaidynio, kvepiantį smagiomis improvizacijomis (ju čia, aišku, nėra) vaizdo, kurį dar labiau pabrėžia kartkartėmis pasigirstanti šviesi renesansinė ir barokinė muzika (kompozitorė Rita Mačiliūnaitė).

Turint omenyje tokias sudėtingas aplinkybes, pagrindiniai aktoriai tiesiog didvyriškai neša tragedijos naštą. Karalius Lyras (Vytautas Anužis) – gana santūrus, nepasi-

duodantis nei isteriskai, perspaus tai vaidybai, kuria pasižymi visos trys jo dukters (Jevgenija Rusakova, Julija Krutko, Anžela Bizunovič), nei Juokdario (Vladimiras Dorondovas) žaviam, tipiniam vai-dybos lengvumui. Rimtą, nepaviršinę tragediją neša ir Glosterio grafas vaidinantis Aleksandras Agarkovas, turėjęs išverti ir sūnaus išdavystę, ir, kiek vėliau, aklumą.

Kankindamas žiūrovą keturias valandas trunkančia švaria monoto-

nija Vaitkus, galima sakyti, liko sau ištikimas. Nuo visko išvalyta scena atrodo toks pat kraštutinumas kaip ir perkrauta. Vis dėlto akivaizdu, kad švaroje lengviau sukurti spektaklio išbaigtumo iliuziją. Gaila tik, kad tokios veikėjų ir teatro nuogumo idėjos paveikios kokias dvidesimt pirmųjų spektaklio minučių. Kažin ar to pakanka, „Karaliaus Lyro“ tragedijai įveikti.

MILDA BRUKŠTUTĖ

Meilės medžioklė

„Ugnies medžioklė su varovais“ Alytaus miesto teatre

Deimantė Dementavičiūtė-Stankuvienė

Penktasis miuziklo „Ugnies medžioklė su varovais“ pastatymas al-suoja jaunatviškumu ir šiuolaikišku-mu. Scenoje juntamas nuoširdus jaunuujų atlikėjų darbas, trijų jaunuų žmonių meilės trikampio istorija nuskamba natūraliai, tarytum vaidinantieji kalbėtų patys apie save. Miuziklas pastatytas pagal Sauliaus Šaltenio ir Leonido Jacinevičiaus libretą, miuziklo kompozitorius – Giedrius Kuprevičius, režisierius – Gytis Padegimas.

O istorija tokia: du jaunuoliai – Monika ir Rolandas – pamilsta vieną kitą, bet netrukus yra priversti išsiskirti, nes Monika išvažiuoja mokytojauti. Laukdama stotyje traukinio, Monika atsitiktinai sutinka ka-reivį Juliu, šis iš pirmo žvilgsnio ją pamilsta. Atėjės atsišveikinti Rolandas skaudina Moniką, Julius trenkia jam į veidą, jiedu susimuša, pasigirdus milicininko švilkpukui Rolandas pabėga. Julius lieka gulėti su sulaužyta ranka. Monika Juliu pajunta simpatiją ir gailestį, nusiveda jį į traukinį. Jie kartu gyvena kaip draugai, nes Monika niekaip negali iš savo širdies išrauti meilės Rolandui. Juliu sugyja ranka ir jis išeina, Monika sužino, kad laukiasi, tačiau Rolandas nenori jos vesti, gyventi kartu, jis nori laisvės. Galiausiai Monika

išteka už Juliaus ir stengiasi ji pamilti, bet vieną dieną susitikus jos mylimiems vyrams įvyksta konfliktas, ji pasijunta blogai, ligoninėje pagimdo dukrelę, tačiau pati miršta. Julius neatiduoda kūdikio tikrjam tėvui Rolandui ir toliau jį augina pats.

Miuziklo kūrėjai neprasauna pro šalį pasirinkdamai jam suvaidinti studentus ir moksleivius. Spektaklis primena jaunimui kurta televizijos laidą „Gimnazistai“, tiksliau, jos pagrindinių tikslų – suvaidinti aktualią istoriją, ją analizuoti, taip keičiant patį save, savo požiūrį į tam tikrą situaciją. Miuzikle tiesioginių diskusijų nevyksta, tačiau šis tikslas taip pat juntamas. Monikos, Rolando ir Juliaus istorija yra itin tinkama vaidinti jaunimui, leidžianti pajusti, ką reiškia patirti meilę be atsako, ivertinti nuoširdžios, tikros meilės galia. Ne paslapčis, jog Lietuvos teatruose trūksta spektaklių jaunimui, tad ši kūrinis galima vertinti kaip vieną iš tu retų, paveikių, ugdančių, meilę teatrui ir menui skiepijančių darbų. Tačiau būtų klaidinga sakyti, kad miuziklas skirtas vien jauniems žmonėms – jei pati istorija ir neaktuali, čia galima tiesiog pasidžiaugti puikia muzika.

Spektaklyje pagrindinius vaidmenis atlieka VDU Muzikos akademijos studentai. Moniką įkūnija Ieva

Goleckytė, Rolandas – Jurgis Jarašius, Juliu – Nedas Bašinskas. Visi trys atlikėjai dainuoja gerai, atveria veikėjų meilės ir nusivylimimo iškančias sielias. Tačiau jiems tenka scene, ne tik dainuoti, bet ir vaidinti: vokalinė ekspresija – stiprijoji solistų pusė, aktorinė – silpnoji. Vaidyba kiek „mokyklinė“. Kita vertus, itin kritiškai žvelgti į ši didelės sceninės patirties dar neturintį jaunimą būtų neteisinga. Sujungti daina-vimą ir vaidybą į harmoningą paveikią visumą geriausiai sekasi Jurgiui Jarašiui. Jo suvaidintas Rolandas – niekšiškas, tačiau kartu dėl savo veiksmų, dėl paties sukurto tuštumos kenčiantis, alkoholiu piktinaudžiavantis lošėjas, kaip jis pavadina Monika. Jis nori būti Monikos širdyje bet kokia kaina, nors pats ir nežino, ar tikrai ją myli, nori turėti savo vaiką, bet drauge jo išsižada.

Gyvenimas be meilės tampa kartus ir beprasmis. J. Jarašius sceneje elgiasi laisvai nei kiti solistai, jo veikėjo drama – gilesnė ir itaigėsnė.

Pagyrimo vertas choras (choro vadovai – Asta Miknienė, Raimundas Martinkėnas), jis sudaro Kauno vaikų ir moksleivių laisvalaikio merginų choras „Lyra“, Kauno Antano Smetonos gimnazijos merginų choras, Kauno vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmų Vaikų dainavimo studija. Labai energingi ne tik cho-

ra balsai, bet ir judesiai (baletmeisterė – Indrė Puištė). Jie išnaudoja visą scenos erdvę, tai susijungdamai į vientisą liniją, tai išsibarstydamai, vėliau susibėgdamai į grupelės, atsiguldami, atsisėsdami, šokdami. Pasitelkę metalinius strypus, stovus su ratukais, dviračių sėdynes ir kitus daiktus jie komentuoja ir papildo veiksmą, sujungia atskiras pagrindinių veikėjų scenas į darnią visumą. Jau nuo pirmos spektaklio minutės šis jaunimas įtikina ir nenuvilia iki pat galos.

Sumaniai apgalvotas ir spektaklio scenovaizdis (dailininkė Birutė Ukrinaitė). Scenos centre – besisukantis ratas, Jame vaizduojami Monikos su Julium ir Rolando namai, scenos dešinėje – laiptuota pakyla, pilna dirbtinių, ugnies liepsnas priemonių raudonų tulpių, „vainikuojančių“ meilę ir užklojančių Monikos kapą miuziklo pabaigoje. Dar vienas svarbus simbolis – Monikos ir Rolando draugystę lydintis arbatainukas. Choras iš metalinių deta-

lių „sulipdo“ įvairius daiktus, galima išvaizduoti, kad matai valti, širmą ir t.t. Scenos gilumoje per visą veiksmą rodomas videoprojekcijos (Edgaro Naujailio, Simono Glinskio, Artūro Baryso videomedžiaga), kuriose šméksteli hipoški žmonių siluetai ir veidai, vinilinės plokštėlės vokas, šuniukų sunkiai ant rankų nešančio ašaroto vaiko veidas stambiu planu, kadrai iš ankstesnių „Ugnies medžioklés su varovais“ pastatytmui ir kt.

Videoprojekcijos, šiuolaikiškas muzikos skambesys, minimalistinė scenografija be ryškių tam tikros epochos akcentų pastatymui suteikia šiuolaikiškumo atspalvį, bet pagrindinių veikėjų kostiumai ir kai kurie daiktai byloja, kad veiksmas scenoje vyksta sovietmečiu, kaip ir aprašyta librete. Vis dėlto besibaigiant vaidinimui šméksteli klausimas – o kaip būtų buvę, jeigu ši istorija būtų perkelta į šiandienos Lietuvą?

ALYTAUS MIESTO TEATRO ARCHYVO NUOTR.

Legendinis Vilniaus daktaras

Prisimenant Cemacho Šabado gyvenimą

Loreta Glebavičiūtė

Nuo rugėjo pradžios iki spalio Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskų bibliotekoje veikia paroda „Lietuvos visuomenė Pirmojo pasaulinio karo pradžioje: įvykiai, draugijos, asmenybės“. Parodoje siekiama atidžiai pažvelgti į išskirtines to meto asmenybes ir iškelti naujų klausimų. Pavyzdžiu, ar gerai žinome Vilniuje, Mėsinių g., gyvenusį žydų visuomenės veikėją, daktarą Cemachą Šabadą. Jis buvo ne tik garsus gydytojas, bet ir švietėjas, humanistas, žydų bendruomenės lyderis, tapęs miesto legenda ir net Kornejaus Čiukovskio pasakos „Daktaras Aiskaudas“ personažo prototipu. Šiemet pažymimas labdaringo daktaro 150-ies metų jubiliejus.

Cemachas Šabadas gimė 1864 m. vasario 5 d. Vilniuje, smulkaus prekybininko šeimoje. Gydytojo specialybę igijo Maskvos universiteto medicinos fakultete, baigęs universitetą kartu su kitais gydytojais išvyko kovoti su Pavolgyje, Urale ir Vakaru Sibire siautėjusioms dėmėtosios šiltinės ir choleros epidemijomis. Dalyvavo likviduojant prasidėjusios choleros epidemiją Švenčionyse. Už mokslinį ir praktinį darbą, skirtą cukraligės tyrimams, Maskvos universitete 1894 m. Šabadiui buvo suteiktas mokslų daktaro laipsnis. Jis buvo beveik atradęs insuliną. Šioje srityje jo pavardė rašoma šalia gydytojo Josepho von Meringo ir kitų. Tais pačiais metais jaunas gydytojas grįžo į Vilnių, dirbo miesto žydų ligoninėje. Jo namai stovėjo tuometinėje Pohuliankos gatvėje (dabartinėje J. Basanavicius).

Kaip buvo iprasta XX a. pradžioje, gydytojai dažnai ne tik užsiimdavo tiesiogine veikla, bet ir bendraudami su žmonėmis bei spręsdami jų problemas tapdavo aktyviais visuomenės veikėjais. Šabadas nedalyvavo 1905 m. revoliucijoje, bet kai į ligoninę, kurioje jis dirbo, buvo atgabent caro kariuomenės sužeisti praeivai, jis kreipėsi į miesto policijos viršininką griežtai reikalaudamas nutraukti neteisėtas represijas. Dėl tokio politinio veiksmo jam teko beveik pusę metų praleisti Lukiskių kalėjime. Vilniaus gubernatoriaus slaptame rašte Nr. 491 Vilniaus, Kauko ir Gardino generalgubernatorui teigama, kad „Daktaras Šabadas, 40 metų, Vilniaus žydų ligoninės ordinarius, yra „Bundo“ komiteto ir Rusijos socialdemokratų darbininkų partijos narys. Aprūpino pinigais nusikalstamas organizacijas ginklams išsigiti. Kartu su kitaais asmenimis organizavo Vilniuje „savygną“. Labai agitavo rengti ir palaikyti streikus 1905 m. spalio ir gruodžio mėnesiais. Visą laiką rinko pinigus „savygnai“, taip pat geležinkelį bei pašto ir telegrafo streikininkams remti.“ Šabadas buvo nuteistas tremčiai į šiaurę, bet dėl sveikatos (gydydamas ligonus pats susirgo sunkia šiltinės forma) ištremtas į užsienį.

Romualdo Kvinto sukurtas paminklas Cemachui Šabadiui

G. TRIMAKO NUOTR.

Tik 1912 m. jam buvo leista grįžti į Lietuvą. Praejas keleriems metams nuo rentgeno spinduliu atradimo, Šabadas Vilniaus žydų ligoninėje atidarė rentgeno kabinetą. Siaučiant tuberkuliozei jis, subūrės įvairių tautybių gydytojus, ragino nedelsiant imtis priemonių. Lietuvoje skleidė naujusius tuberkuliozės gydymo metodus, skaitė paskaitas, leido leidinius šia tema.

Pirmojo pasaulinio karo metais Šabadas rūpinosi Vilniuje susitelkusių karo pabėgliai. Keičiantis fronto linijai, Rusijos caro valdžia privertė žydus išsikelti iš pafrontės zonos. Iš namų išvaryti žmonės tapo pabėgliai, jiems truko elementariausią dalyką, šiai nelaimėliai rūpinosi pabėgliai komitetas, kurio narys buvo Šabadas. Karo metais jis keletą kartų smarkiai rizikuodamas

vyko per fronto liniją į Sankt Peterburgą ir Minską, iš kur lagaminuose parveždavo labdarai skirtų pinigų. 1919 m. gydytojas tapo demokratiskai išrinktos žydų bendruomenės tarybos pirmininku, iki 1927 m. buvo Vilniaus municipalinės tarybos nariu. Politiskai buvo artimas Lenkijos žydų folkistų (liaudininkų) partijai. Po partijos skilio 1926 m. Šabadas, kaip disidentų, kurių centras buvo Vilniuje, vadovas, prisijungė prie I. Griunbaumo vadovaujamo Mažumų bloko ir 1928 m. buvo išrinktas Lenkijos Senato nariu. Čia jis kovojo su antisemitizmu ir diskriminacija, buvo vienas iš YIVO (Žydų mokslinių tyrimų instituto) organizatoriu Vilniuje. Sukūrė daugelį medicinos terminų jidiš kalba. Šabadas buvo žinomas ir už Vilniaus ribų – bendravo su to meto Europos intelektualais – Albertu Einsteinu, artimai pažinojo Antoną Smetoną. Dalyvaudamas politikoje daktaras astovavo žmogių interesams. Jo šūkis buvo – lygios teisės visiems.

Šabadas dirbo Žydų ligoninėje ir Mishmeres Kholym bendruomenės ligoninėje (Kauno g.). Žymus žydų istorijos mokslininkas Simonas Dubnovas jį yra pavadinęs žydų kultūros patriarchu, jis buvo glaudžiai susijęs su paprastais žmonėmis, jų kalba, lūkesčiais ir sunkumais. Mishmeres Kholym ligoninėje Šabadas teikė nemokamą pagalbą visiems Vilniaus vargšams. Daktaras matė, kad nemažai Vilniaus miesto gyventojų ligų yra nulemta blogų gyvenimo sąlygų bei sanitarinių nor-

Cemachas Šabadas su anūkais

mų nesilaikymo. Šioje srityje jis veikė labai aktyviai – nepasiturintieji miesto gyventojai buvo šviečiamai ir raginami laikytis švaros: rengiamos paskaitos, spausdinami ir dalijami įvairių šviečiamieji leidiniai. Šabado pastangomis Pirmojo pasaulinio karo metais buvo įkurta OZE draugija, kuri įgyvendino daug vargšų sveikatos priežiūrai skirtų projektų. Daktaras ypač rūpinosi vaikais. Jo pastangomis buvo įkurta vasaros sanatorija vaikams. Tuo metu miesto vaikai dėl bledo maisto, ankštų bučių ir priežiūros stokos dažnai sirgo tuberkulioze ir kitomis ligomis. Šabadas inicijavo ir įgyvendino projekta, kuris numatė paskirti kickvienai mokyklai po gydytojai, o vargšų vaikams tai dažnai būdavo vienintelė galimybė gauti bent minimalią medicinę priežiūrą. Daktaras įgyvendino ir projektą „Pieno lašas“ – pirmą kartą Vilniaus miesto moterims, turinčioms kūdikius, buvo suteikti nemokami pieno, maisto ir drabužių daviniai. 1920 m. vien per pirmuosius veiklos metus programoje dalyvavo 2270 vaikų. Šabado vadovaujamos organizacijos OZE pastangomis Šopeno gatvėje įkurta našlaičių prieiglauada. Nuo 1920 m. OZE rėmė 11 mokyklų valgyklų, kuriose kasdien valgė 2500 neturtingų vaikų.

Gydytojas tyrė ir analizavo gyventojų sergamumo ir mirtingumo priežastis, būdingiausias to meto ligas. Įgyvendindamas daugybė projekto Šabadas netruko tapti Vilniaus sieila, pas gerajai daktarai plūdo žmonės iš visų aplinkinių miestelių. Jis gebėjo telkti turtingų finansines išgales bei pajungti administracinius ryšius, kad pagelbėtų vargšams – daugybė neturtingų žydų bei kitų tautybių miestiečių naudojosi gydytojo sutelktomis paslaugomis.

Cemachas Šabadas mirė 1935 m. sausio 20 d. nuo krauso užkrėtimo, atsitiktinai susižeidęs kojų. Laidotuvų dieną nedirbo ne tik žydų krautuvės ir organizacijos, bet ir miesto komunalinės tarnybos, bankai, užuojaautos laiškus atsiuntę ir Lenkijos, ir Lietuvos vadovai, o laidotuvėse dalyvavo apie 30 tūkstančių žmonių. Jis palaidotas Vilniaus Šeškinės žydų kapinėse (kairėje puseje nuo pagrindinio tako).

Nekrologą pasirašė 45 organizacijos, o dekingi vilniečiai jo įkurtos vaikų sanatorijos OZE kieme pasta-

tė paminklą su įrašu: „Daktaras T. C. Šabadas – didysis vaikų bičiulis“ (skulpt. S. Šmurla). Karo metais naciai nugriovė paminklą, bet vėto gyventojai jo biustą išsaugojo. Buvusiu geto kalinių prisiminimuoose rašoma, jog skulptūrą nuanocių išgelbėjo stovyklos sargas lenkas. Bijodamas, kad šis bus suniokotas, užkasė jį stovyklos teritorijoje. Pasibaigus karui biustas buvo perduotas Vilniaus žydų muziejui. Atkurtame Valstybiniam Vilniaus Gaono žydų muziejue jis yra ir dabar. Neišliko tik granitinis postamentas su užrašu. 1940 m. balandžio mėn., kai Vilnius vėl priklausė Lietuvai, viena miesto gatvių buvo pavadinta Šabado vardu. 2007 m. Mėsinių ir Ašmenos gatvių sankryžoje, buvusioje didžiojo žydų geto teritorijoje, pastatytas skulptoriaus Romualdo Kvinto sukurtas paminklas Cemachui Šabadiui. Gerasis gydytojas vaizduojamas besikalbantis su mergaite, laikančia katiną. Šabadas išraštas garbingoje Vilniaus medicinos draugijos „Aukso knygoje“. Gydytojo dukte Rozalija buvo sunaudyta Paneriuose.

Versija, kad Šabadas yra „Daktaro Aiskaudos“ herojaus prototipas, kai kurieems tyrinėtojams kelia abejonių, esą Čiukovskis savo pasaką sukūrė sekdamas amerikiečių rašytojo Hugh Loftingo knygą „Daktaro Dolítlio nuotykiai“. Bet yra šaltinių, teigiančių, kad rašytojas kartą (ar du) buvo apsistojęs gydytojo namuose. Su Šabadu rašytojas susipažinęs 1912 m., kai į Vilnių atvežė gydyti savo tuberkulioze sergančią dukrelę. Memuaruose Kornejus Čiukovskis rašo: „Sumaniau šią pasaką parašyti dar prieš Spalio revoliuciją, kai susipažinau su Vilniuje gyvenusiu daktaru Aiskaudu.

Iš tikrujų šio daktaro pavardę buvo Šabadas. Tai buvo pats geriausias žmogus, kurį kada nors esu pažinojęs. Jis nemokamai gydė vaikus ir vargšus... Jeigu pas jį atėidavo negaluojanti maža mergaitė, tai jis dažniausiai vietoje vaistų paskirdavo pieno ar maisto davinius. Kitą dieną galėjai matyti tą pačią mergaitę pas daktarą atnešusią savo katiną, o po kelių dienų prie jo durų laukdavo būrys vaikų. I lietuvių kalbą šią pasaką išvertė Mikalojus Konstantino Čiurlionio dukte Da-nutė Čiurlionytė-Zubovienė.

Vilnius, Piliečių gatvė. XX a. pr.

NUOTRAUKA IŠ LMAVB ARCHYVO

Ambrosia ir kiti klajūnai

Chriso Evanso „Clods, Diplomatic Letters“ projektų erdvėje „The Gardens“

Aistė Kisarauskaitė

Ruduo dar tik pakeičia šviesą, šiek tiek atšaldo rytus, pamaišydamas rūķi, taip pat leidžiamų visur, nežiūrint vietas prestižo ar užimamas pozicijos administracineje sistemoje. Ruduo – demokratiškas kūrėjas, puikiai savo kūriniai pritaikantys vietas specifikai. Tiek jis turi ir nemalonią savybę – skaičiuoti viščiukus, t.y. užbaigtį augimo ir brendimo ciklą, viską uždarant iki kito rato pradžios. Tad paskutinė projektyų erdvės „The Gardens“ ekspozicija Vilniuje (arba viena paskutinių, nes šiuo metu taip pat vyksta „The Gardens“ kruojama Gedimino Akstino (g. 1961) paroda Niujorke, „Art in General“ projekto erdvėje) kaip tik keliauja viščiukus išaugančių ir mirštančių ar, saiksiu švelniau, – užmiegančiu žemos miegų augalų ciklu.

„The Gardens“ vis dėlto susijusi su sodais pervardą ir, kaip sakia viena iš jo kūrėjų – Gerda Paliušytė, – laikas keliauti toliau. Beprotiskai myliu rudenį, jo prinokusius moliūgus, išlindusius iki pat kaimo kelio ribos, krintančių obuolių garsą tam-siame sode, tačiau visa tai lydi žinojimas, kad kitais metais jie vėl visi pūpsos žolėje, o morkos – žemėje, jei pasėsiu, aišku. „The Gardens“ kūrėjės kitais metais savo sode nieko nežada sėti, tas liūdina ir verčia i paskutinį eksponuojamą britų menininko Chriso Evanso kūrinį iš serijos „Clods, Diplomatic Letters“ (2012 – dabar) žvelgti itin atidžiai. Tuo labiau kad jis nutiko ne tik iki kaimo kelio, bet ir iki Lietuvos Respublikos Seimo.

Du cemento grumstai su vamzdžio paliktomis skylėmis viduryje.

Viduryse (žinau, tokio žodžio nėra, bet jis tinka). Viena pusė – lygi plokštuma, nušluota beveik iki blizgesio, ją taip ir maga paliesti. Chrisas Evansas rankomis formuoja cemento grumstus (tiksliau, ran-

Tada, suvokus, kad situacija tapo nevaldoma ir ją reikia kaip nors spręsti, pasipilia diplomatiniu laišku. Šios serijos Evanso kūriniai susideda iš dviejų elementų – cemento grumstų ir svetimžemio augalo

J. WOOD NUOTR.

komis kuria formą, kuria išlieja iš cemento), tad nešluota iškilioji dalis saugo pirštų žymes, taip vis primindama taktinį malonumą. Pri-mena senovišką kaip popierinė knyga ar analoginė fotografija lie-timo, lipdymo, gamybos rankomis būdą, bet ir rodo iš mūsų laikų, nes riaušės, gatvės muštinės ir maidanai, futbolo sirgalų siautėjimai ir kovos už nepriklausomybę nepasili XX amžiuje, o žmogaus rankos vis dar, gynybai ar griovimo aistrų apėmus, išrauna gatvės stulpelį su vi-su betonu. Tad skylės Evanso grumstuose, autorius žodžiais tariant, ir yra gatvės stulpelio buvimo žymės. Grumstas juodas (cementas maišytas su marmuro milteliais ir pigmentu) ir grumstas baltas (maišytas su marmuro milteliais).

Pozityvas ir negatyvas. Riaušės ir maidanai.

Piešinio fotografijos ant sienos, kuri pasirenka ir savo rankomis piešia vienas iš tarptautinės diplomatinės bendrijos narių. Grumstai yra akivaizdūs, apčiuopiami, o augalo piešinio priešistorė – laiškai, susirašinėjimas – lieka tik numanomas, efemeriskas, kaip bet kokia pastanga susitarit, net jei galiausiai duodanti vaisius. Augalą nuostabiu vardu *Ambrosia Artemisiifolia* ši kartą Evanso prašymu pasirinko ir nupiešė buvęs Lietuvos kultūros ministras, menininkas, orientalistas ir filosofas Arūnas Gelūnas, dabar – Lietuvos ambasadorius prie UNESCO. Diplomas-menininkas, vien jau ši jungtis savaiime žymi priešpriešą, ant kurios lyg ant augalo stiebo kabo visos šio kūrinio dalys.

Priešpriešą atskleidžia ir diplomato sukurtas piešinys – vetejo to

ekspozicijoje mes matome tik jo fotografinę negatyvą (sidabro bromido atspaudą)... Pozityvo virtimas negatyvui, stulpų skylės, išvaizduojamų diplomatinių laiškų srautas, viršmas, kitzimas, pirštų žymės, nurodančios iš formas neįsaugintumą – visa tai iškelia objektų ir jų priešpriešos dinamiką. Vaizduotėje viskas skleidžiasi tam tikrą laiką, o iš tikro šis išykis galbūt trunka tik sekundę ar minutę.

Seriją „Clods, Diplomatic letters“ dažniausiai lydi specialiai jai užsakyti tekstai, ši kartą parodos kuratorė Gerda Paliušytė teksto paprašė iš estų mokslininko ir rašytojo Reino Raudo. Jo sukurtas „If Anything, a Syncedcoche“ kaip tik ir kalba apie laiką, akimirką, jos tēstimumo ar unikalumo jausmą. Nesiimsiu atpašokti rašytojo teksto, jis reikia skaičyti, o grumstus – matyti, augalus – ... Nežinau, kaip elgtis su augalais, kol neateina tas mano jau anksčiau minėtas pabaigos laikas ir jų nepasiviečia. Nors šie ir taip linkę traukti tollyn – juk svetimžemai. Grumstai – taip pat išrauti iš žemės, tad jie visi – klajūnai, kaip ir diplomatai ar laiškai.

Chrisas Evansas mums primena apie keistą, bet giliai kaip koks piktybiškai plintantis augalas išsaknijusi išsitikinimą, kad viskas yra juoda arba balta. Nurodo, kad kiekviena tokia pusė tu tuojuo yra ir save priesingybė. Tačiau taip pat šis kūrinys yra ypač aktualus mūsų netikėtai pakitusioje, politikos aktualijų persunkoje dabartyje, kai visos saugomo viltys dedamos į diplomatinius laiškus.

Vis dėlto galima ižvelgti ir dar vieną rakursą – betonas ir balto sie-

nos yra daugumos šiuolaikinio meno galerijų architektūros skiriamais ženklas. Tada pats menas tampa tuo svetimžemiu augalu, atnešu į betono pastatus trumpam, kol trunka paroda. Trumpas kūrinio viešo gyvenimo ciklas. Iki kitos parodos. Tad visai natūralu, jog Evansas susitelkė į vieną pastangą – išvietinti – leisti išsaknyti šiemis kūriniams-klajūnams.

Svetimžemai grumstai ir tokis pat augalas, numanomi laiškai ir visi nematomi gatvės stulpeliai nusprendė apsigventi... Lietuvos Respublikos Seime. Sakyčiau, tai ne tik paprasčias kūrinio dovanojimo aktas, bet ir viltis, kad diplomatiška ši bei tą gali. Net jei tai labai nedaug – tik suteikti gyvenamą vietą keliems klajūnams. Nuo spalio pabaigos „Clods, Diplomatic Letters“ apsigvens Seimo bibliotekoje. Atidaryme apsilankytų galės visi norintys, tereiks užsireigistruoti iš anksto ir turėti su savimi asmenis tapatybę patvirtinant dokumentą.

Gruzinų kino meistras Otaras Iosselianis vis dėlto buvo teisus – sodai rudenį („Jardins en automne“, 2006) pilnai savito gyvenimo. Kartais čia pasirodo net ministrai, piešiniai ant sienos yra ypatingos svarbos ir viskas tuo pat virsta savo priešingybe. O tie, kurie ne itin vertina asociatyvų ir nedeklaratyviai išaiškintą šiuolaikinį meną, šiame projekte gali pasimėgauti jusles kurstančiomis objektų medžiagomis, piešinio vizualumu, primenančiu senąsias botanikos atlasų graviūras.

Paroda „The Gardens“ parodų erdvėje veikia iki spalio 1 d. Parodos lankymas susitarus, info@thegardens.lt

Pilkos vėliavos iššūkis

„The flag project“ Kaune

Vytautas Paplauskas

„Britanikos“ viešbutis – pastatas, tapęs niūriu mūsų miesto persilaužimo laikotarpio paveldu. Šiomis dienomis tai tarsi iš virstančių debesų išnyrantis ledlaužis, atspindintis pilką apliesto ir nesutvarkyto Kau-no laikmetį. Eilinių rudenių vėl tapęs paukščių užuovėja, prieš skėsdamas, nebylus laivas kelia pilką vėliavą – neutralią, tačiau nepasiduodančią. Užduodančią mums identitetą klausimus. Ar mes gebame priimti savo miesto istoriją tokią, kokia ji buvo? Susitaikyti su savo Kaunu, kokiamė užaugomė ir gyvename? Kokį miestą matome ateityje? – tokiu aprašymu savo „Facebook“ paskyroje prisistato „The flag project“ iniciatyva, kuri kauniečiams tapo žinoma po to, kai rugpjūčio 28 d. ant apleisto „Britanikos“ viešbučio Kauno centre iškilo didžiulė pilka vėliava.

Tiesa, tądien dar ne iškart tapo

aišku, kokiais tikslais ši vėliava atsirado, todėl miestiečiai ją vertino skirtingai. Portalui „15min.lt“ nuotrauką su pasikeitusiu peizažu atsiuntusi gyventoja džiaugėsi, kad kažkas pagaliau atkreipė dėmesį į Kauno miesto neveiklumą. O internetinio portalo „Irytas.lt“ paviešintame pranešime buvo spėliojama, kad galbūt vėliava praneša apie viešbučio renovacijos pradžią. Nuomonė įvairovė atsispindi ir komentaruose. Kai kam ši trumpalaikė akcija asocijavo su Putinu ir grėsmė iš Rusijos, kiti tai vertino tiesiog kaip estetišką menininkų gestą. Kaip išprasta, atsirado ir tokia komentatorių, kuriems sunkiai identifikuojamas objektas tapo pretekstu pik-toms ar net vulgarioms replikoms.

Skirtingos reakcijos visai neste-bina, turint omeny, kad meno (ypač šiuolaikinio) kūriniai dažnai yra itin atviri įvairioms interpretacijoms. Tačiau sutikime, kad kartais inter-

pretacija gali būti visai neadekvati vertinamo reiškinio atžvilgiu, todėl kūrinio atvirumas gali ir pakišti kojų – sukurti salygas įvairiems nesusipratimams ar netgi atverti kelią manipuliacijai (prisiminkime kad ir abstraktių ekspresionizmą, kurį JAV politikai pasitelkė kaip ideologinių ginklų kovoje prieš Sovietų Sąjungą). Neatsižvelgus į kūrinio atsiradimo aplinkybes ir kontekstą, jis tampa tuščiu indu, kurį sąmoningai ar ne-sąmoningai užpildome savo fanta-zijomis, lūkesčiais ar baimėmis.

Nepaisant minėtų nesusipratimų, lydėjusių ir „The flag project“, daugeliui kauniečių ši akcija vis dėlto pasirodė iškalbinga, taikliai įvaizdinanti miesto būseną. Iš dalies tai projekto autorių nuopelnas – pasirinkta kūrybinė strategija ir simboli-ka, vieta ir laikas bei miesto kontekstas glaudžiai susižiūro į prasminges visumą. Tačiau svarbu ir tai, kad projekta lycėjo sklandi komunikacija –

be jau minėtos „Facebook“ paskyros, kurioje nuolat atnaujinama informacija bei pateikiama vaizdinė dokumentacija, mintimis apie igyvendintą akciją kūrėjai pasidalino ir su „Kauno dienos“ redakcija. Tiesa, dėl praktinių priežasčių savo tapatybės akcijos iniciatorai neatskleidė – vėliava buvo iškelta negavus pastato savininkų leidimo. Tai galima vertinti ir kaip apgalvotą meninį sprendimą, siekiant išlaikyti projekto intrigą ar plėtoti paslaptingo pastato-vaiduoklio įvaizdį. Svarbu pabrėžti, kad savo veiksmais kūrėjai nesiekė deklaruoti aiškios pozicijas dėl statinio likimo, nes jis dar šiemet ketinama nugriauti arba re-novuoti, o norėjo išprasminti jį kaip miesto praeities ir ateities riboženklį, nepatrauklią, bet neatsiejamą Kauno tapatybę dalį.

Jei vis dėlto vertinsime „The flag project“ kaip socialiai, politiskai angažuotą viešo meno projektą – ar galima kalbėti apie realų jo poveikį? Pirmiausia reikia paminėti, kad viešo meno galimybė skatinti visuomeninius pokyčius dažnai vertina-

NUKELTA | 7 PSL.

Pabūti senosios fotografių viduje

Jurgitos Remeikytės paroda „Interjerai anapus vaizdo“ „Prospekto“ galerijoje

Agnė Narušytė

Kada fotografas fotografuoja fotoaparatu? Kai viskas jau nufotografuota ir nebéra ką dar pridurti? Gal ir taip. Kai nori atspėti fotografių paslaptį? Irgi įmanoma. Bet įtaru, kad Jurgita Remeikytė šitaip atsisveikina – su neberekalingais fotoaparatais ir su pačia analogine fotografią. Su visa jos polėkio epocha.

Pastatydama mus priešais dideles mažų fotoaparatų vidaus fotografijas, ji trumpam sugrąžina prarastą nuostabos jausmą. Fotoaparatai seni, juostiniai, dažnai primityvūs. Kadaike gaminti Rusijoje, Japonijoje, Britanijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Amerikoje kaip naujovę jų laukiantiems vaizdų medžioklės entuziastams, o dabar išmesti, atiduoti, sugedę, nebenaudojami. Jau egzotiškai skambantys jų pavadinimai primena kosminės modernybės ambicijas: „Спутник“, „Зенит“, „New Rocket“ (palydovas, zenitas, naujoji raketė). Didingu darbu pradžios nuo jautą: „Юность“, „Adam“, „Le Reve“, „Idea Spring“, „First Reflex“, „Beacon“ (jaunystė, Adomas, savyonė, idėjų šaltinis, pirmasis refleksas, švyturys). Lyrinį įkvėpimą: „Восход“, „Малютка“, „Sakura“, „Baby Clover“, „Echo“ (patekėjimas, mažylė, sakura, dobilėlis, aidas). Galiausiai – (auto)ironišką požiūrį į fotografių galias: „Нарцисс“, „Peacock“, „Beauty Canter“ (narçizas, povas, grožio elgeta). Vien iš šių pavadinimų galima sudėlioti kitokio nei dabar mąstymo apie fotografią žemėlapį. Neatsitiktinai būtent „SMENA 8M“ iš šio „Interjeru“ ciklo puošia Roland'o Barthes'o knygos „Camera lucida“ lietuvišką vertimą – ir aparato mechanizmas, ir

autorius idėjos priklauso jau praėjusiam laikui, kai žmonės dar tikėjo, kad verta stabdyti akimirkas ir kad jos tikros.

Beje, „smenas“, „liubitelius“, „školnikus“ ir „fedus“ sovietmečiu gime žmonės prisimena dar iš vaikystės – tai pro jų vaizdo ieškiklį pirmą kartą žvelgta į draugus, kurios šitaip buvo galima pasiimti sau, pakisti po didintuvu, paskui pamerkti į vonelę, žiūrėti, kaip ryškėja jų veidai, merkti į kitą vonelę, kad liautysi tamsėjė, išimti, džiovinti, visiems rodyti, dalinti, klijuoti į albumus ir t.t. Nė nepastebėjom, kaip tie fotoaparatai buvo mielai iškeisti į geresnius – ryškiau rodančius, greičiau fiksuojančius, lengviau nešiojamus. Bet Remeikytė grąžino į pradžią, liepė dar kartą pažiūrėti iš šitos pusės: tarsi iš už fotoaparato – ne į ekrana, kur jau švyti pavaizduota tikrovė, o į daikta, pri-dengiantį nuo tikrovės, į tamšą mėgstančią erdvę, kur vyksta slaptas šviesos darbas. Dabar, parodoje, matome ne pasaulio stačiakampį pro skylutę, bet pačią skylutę ir aparato „interjerą“, kuriame būsimą nuotrauką trumpam apgvendinama. O kartaais ir ilgam, nes sugautas vaizdas sukamas į ritę, kol išfotografuojami visi 36 ar 24 juostos kadrai. Ne labai entuziastingam fotografui tai galėjo užtruktai kad ir metus – laiko ribų nebuvu, galėjai pamiršti, ką ten turi. Todėl tie vaizdai, pagaliau ištraukti į raudoną fotolaboratorijos šviesą, kartaais jau būdavo pamatyti tarsi kažkieno kito, ne visai suprantami, nežinian kodėl fotograuoti. Žinoma, galima buvo ir greičiau – viską pasižiūrėti dar tą pačią dieną. Bet vis tiek pagautas vaizdas čia, šitame „interjere“, dar kurį laiką pabūdavomos, kartu su kitaais.

Jurga Remeikytė, ekspozicijos fragmentas

J. LAPIENIO NUOTR.

Taip nuosekliai aprašinėju todėl, kad vienas po kito rašomi žodžiai, kuriuos reikia kuo tiksliau parinkti, fiziškai sugrąžina tą ištęsto laiko patirtį. Dabar jau sunku įsivaizduoti, ką reiškia, kai negali nuspaudė mygtuką iškart pažiūrėti, kas išėjo. Pasižiūri į spaudinė vėl. Ir vėl. Gal netycia vienas pavyks? Anuomet taip ir likdavo nežinia. Pakartotinai spaudyti trukdė galimų kadru skaičiaus, juostelės ribų žinojimas. Štai apie ką primena Remeikytės atidengtas fotoaparatu vidus – ji mus išleidžia į tamšą, kad galėtume kuri laiką pabūti nežinioje, tik jausdami, kaip su šviesa lėtai ateina vaizdas. Koks jis? Peizažas? Vėidas? Gatvė? „Aš esu akis. Esu mechaninė akis. Aš, aparatas, jums rodau pasaulį, kokį tik aš galiu matyti“ – sakė Džiga Vertovas, išreikšdamas modernaus žmogaus patirių „naujo matymo“ svaigulį. „Aš esu fotojuosta. Esu pavyli laikmena. Aš laukiui vaizdo“, – galėtų pasakyti stovintysis priešais Remeikytės fotografijas, jau išgyvenęs postmodernybę ir išsiilges prarasto naivaus tikejimo reiškinį prasmes ir pažinimo galia. Vertovo mechaninę akį traukė viskas, nes niekas dar nebuvu matyta kinematografiškai. Fotojuosta tapęs žiūrovas jau yra matęs viską ir išsilges ypatingo, tik jam vienam skirti vaizdo. Nežinau, koks turėtų būti manasis. Man patiko dar nežinoti, dar neįsivaizduoti, jaučiant tik šviesos srautą, kuris Remeikytės fotografių tamsoje lėtai pulsuoja, plečiasi, bet nepasklinda, sulaikomas ties riba. Šis judančios šviesos nejudančioje fotografiijoje išgyvenimas yra optinė iliuzija, bet tokia tikrovė, jog priešais kiekvieną „interjerą“ apima stiprus užlaikytos akimirkos jausmas. Tarsi šviesa pamažu sunkusi į kiekvieną mano ląstelę, tarsi kažkokia neįvardijama, begalinė, nežmoniška anapsybi veržtusi manęs link.

Ji veržiasi iš visų vienuolikos eksponuojamų vaizdų – visų fotoaparatu „interjerai“ nufotografuoti tuo momentu, kai fotoaparatai fotograuoją – atveria savo vidurius, išleidžia šviesą. Visi sutartini. Bet fotografuojant, nes jų tamšą apšviečia stebinčio fotoaparato akis, nes juostos vietą užémė stebėtojų kūnas. Šis žvilgsnis preparuoja fotoaparato vidurius, tyrija tarsi norėdamas išsiaiškinti, kaip veikia šito padaro kūnas, tarsi ieškotų fotografių gyvybės paslapties. Bet žvilgsniu skrodžiamas jau negyvas kūnas – po tokiais aparatais gaminamos fotografių mirties. Ivaizui menų, idėjų, mitų mirtys jau skelbtos ne kartą. Pati fotografija kadaise skelbė mirties nuosprendį tapybai. Bet žiūrint į fotoaparatus vidų, regis, absurdiška įsivaizduoti fotografių mirtį – juk dabar jis gyvesnis nei bet kas kita: visi fotografuoją! Visi kalbasi fotografijomis! Bet išklausykimė, ką (tariamai) pasakė Marcelis Duchamp'as Melo Bochnerio kūrinje „Nesusipratimai (fotografių teorija)“: „Norėčiau pamatyti, kaip fotografija privers žmones nekėsti tapybos, kol kažkas kitas padarys taip, kad nebegalėsime pakęsti fotografių.“ Tai mintis, tinkanti Duchamp'ui. Bet tikriausiai nė jis pats nenujautė, kad tas „kažkas kitas“ bus pati fotografija, peržengusi pramoninio amžiaus svajonių ribas. Daugeliui menininkų jি darosi nepakenčiamai savo visuotinumu, lengvumui ir greičiu. Todėl viena jų – Remeikytė – mus sugrąžina į pradžios tyla, į tą vietą, kur kažkas dar buvo neįvykę. Kad būtų tikriau, jি net pilkai perdaž vidinės „Prospekto“ galerijos salės sienas, palikdama priešakinę erdvę baltą ir tuščią. Kad būdami salyginėje galerijos interjero prietemoje, žiūrėdami į atsimerkusią akutę išgirstume senųjų fotografių žadėtą „paukštelio“ purptelėjimą, kam nors atidarius lauko (laiko?) duris.

Vaizdas, su šviesa srūvantis pro aparatu akutes, lieka nematomas. Kažkur už nugaros vis purpteli paukšteliai, tarsi čekštelių fotoaparato užraktas. Nežinau, ar toks ir buvo autorės sumanymas, bet man tai priminė būseną, kai primerki akis ir atsiriboji nuo aplinkos, kad pabūtum savyje. O čia – kad pabūtum „fotografių savyje“. Kai jau į tai susitelki, pamatai, kad fotoaparato viduje yra ką apžiūrėti. Tam-sūs fotoaparatus stačiakampiai nėra nei vienodi, nei monotoniški. Kiekvienas vis kitoks. Pavyzdžiu, vieno aparato skylutę supa daugiakampis. Igaubimai, užapvalinimai, išgaubtumai, atstumai ir formos visur skirti. Visuose fotoaparatuose yra atsitiktiniam stebėtojui nepažįstamų daikčiukų, rankenėlių, varžtelii, kuriuos tyriédamas imi spėlioti funkcijas tarsi smalsus, šeimininkų trum-pam paliktas svečias. Keičiausia,

kad aparatų akutes irgi skirtinges – vienos didesnės, kitos mažesnės, net ne visos taisyklingai apskritos. Tai-gi kiekviena akutė yra individualios formos. Ar tai reiškia, kad jি ir švie-są išleidžia kiek kitaip, palikdama uni-kuāl pėdsaką būsimame paveikslse?

Ir štai tuomet pastebiu, kad šitu „interjerų“ detalės nėra ryškios. Iš pradžių maniau, kad jų kontūrus blukina sklindanti šviesa. Bet ne, jos minkštos, tarsi būtų nutapytos. Ir aukščių stikliukai padūmavę, jų kontūrus visai ištrpdé šviesos ratilas. Taigi nors žiūriu į atspaudų plokštumas, matau giloką erdvę, kurioje galima orientuotis tik apčiuopmis – kaip ir būdavo išimant juosteles laboratorijos tamsoje. Tas menamo ly-tėjimo efektas sugrąžina mane į dabartij – niekas šitaip nelicčia skaitmeninio fotoaparato vidaus! Tiesą sakant, dauguma žmonių nėra jo matę, net atrodo, kad jis jokio vidaus ir neturi. Skaitmeninių fotoaparatu vidus – paslaptis, žinoma tik gamintojams ir specialistams, kaip ir raše Vilémas Flusseris – fotografavimui paprastē-jant, aparatas sudėtingėja ir tampa nepažinus. Tamsusis kambarys tam-pa juodaja dėže, kurioje renkama informacija, naudinga aparatu. Šitu se-nuoj fotoaparatus vidus, priešingai, yra lengvai pažįstamas, valdomas ir pa-taisomas. Jis nėra paslaptis, bet, kaip primena Remeikytės paroda, paslapties aurą išsaugo tokiais fotoaparatais kuriama fotografiija.

Ji kelierius metus praleido foto-grafuodama šiuos fotoaparatus. Juos tyrinėjo, su jais susigveno kaip su asmenybėmis. Parodos atidarymo metu apie kiekvieną atskirai pa-sakojo. „Ilgai mąsciau, į ką reikėtu suvesti ryškumą, – sakė ji, – paskui supratau: ryškūs turi būti peiliai, kuriie nupjauna vaizdą.“ Ir tikrai, matau: bendrame prieimdytu „interjerų“ rūke net spindi aštrūs juodū sklendžių krašteliai – šitu ištęsta fotografovimo akimirką sklendės atidarytos, ištempusios laukia, kol nu-statytas laikas baigsis ir jos galės grižti į ramybės būseną – tada jos staigiu judesių užsisklęs. Atrieks šiek tiek tikrovės. Nupjaus šiek tiek laiko, kad pamaitintų juostomis ta-pusius mūsų kūnus fotografiomis.

Nesistebėčiau, jei tas vienuolika praziotų fotoaparatus burnų išvydės pasaulis būtų baimingas.

Paroda veikia iki rugpjūčio 27 d.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

oretiko Guy Debordo mintimis – vienuomenė aktualių problemų estetizavimas jas neutralizuoją ir paverčia masinio reginio dalimi. Tačiau yra daugybė manančių kitaip ir teigiančių, kad menininkų veikla viešose erdvėse skatina žmonių sąmoningumą ir susitelkimą. „The flag project“ atveju galima kalbėti apie efektyvų miesto problemų viešinimą, kuris nebūtų toks sėkminges, jei kūrėjai būtų pasirinkę labiau tradicinių būdų – sakykim, eksponuoti šia tematika sukurtus darbus galerijos erdvėse. Veikdami realioje vietoje ir realiai ją keisdami, šios meninės intervencijos autorai priversti įsitraukti ir žiniasklaidą, ir pastato savininkus, ir kitus susijusių asmenis. Pilka vėliau tapo pretekstu priminti sudėtingą aplisto pastato istoriją, netgi atkreipti dėmesį į nerefektyvą projekto autoriai skatiną žaismingai, su ironija vertinti dabartinę miesto situaciją ir pamatyti, kad galbūt tais atvejais, kai politikai bejegiai, naujus horizontus atverti ga-lėtų menas.

išmontavo. Tad tenka pripažinti, kad „The flag project“ ne tik išjudino stagnaciją įkūnijančią situaciją, bet ir išryškino kai kuriuos jas veikimo mechanizmus.

Kita vertus, akcijos organizatorius buvo svarbus ne tiek socialinis, kiek estetinis šio projekto poveikis. O estetiką šiuo atveju reikia sieti ne vien su grožio kategorija ir gražinimu, bet ir su gebėjimu nesu-interesuotai, kūrybingai pažvelgti į esamą situaciją. Iškélé pilką vėlia-vą ant apleisto „Britanikos“ viešbučio, menininkai atvėrė galimybę į miestą bei apleistą pastatą pažvelgti kaip į estetinį objektą – vertą kontempliacijos, įdomų savo forma, spalvomis, charakteriu. Ne keisdami, o dirbdami su tuo, kas yra, šiuo atveju, niūriai ir pilka miesto realybė, menininkai parodo, kad bet kas galiapti susidomėjimo ir įkvėpimo šaltiniu. O pats vėliaus kėlimo akitas (tvirtovės užemimas, kaip pasa-kytu projekto autoriai) skatina žais-mingai, su ironija vertinti dabartinę miesto situaciją ir pamatyti, kad galbūt tais atvejais, kai politikai be-

Kinas žiūrovams

39-ojo Gdynės kino festivalio laureatai

Živilė Pipinytė

Penkios festivalio dienos – ir daug, ir mažai. Jų užteko pažiūrėti visą konkursinę programą ir po keleis skirtinguoju retrospektivu filmus, bet pristigo „atstumtųjų salonui“ – naujai „Kitokio žvilgsnio“ programai, Lenkų kino meno instituto (PISF) metinių apdovanojimų teikimo ceremonijai, kurioje prizas buvo įteiktas „Radio znad Wilii“ žurnalistei Renatai Butkiewicz (tai pirmoji tokio įvertinimo sulaukus Lietuvos astrovė), naujų knygų pristatymams bei įvairoioms kūrybinėms dirbtuvėms. Jose buvo mokoma, kaip profesionaliai vertinti scenarijus, suvoki žiūrovų poreikius ir kitokią naudingą dalykų. Konkursiniai Gdynės filmai šiemet, regis, taip pat stengesi patenkinti žiūrovų poreikius, bent jauvieną iš ju – matyt kokybišką žanrinį nacionalinį kiną. Tarptautinis žiuri, kuriam vadovavo režisierius Ryszardas Bugajskis, taip pat apėjo itin sudėtingos meninės kalbos, kelių aukštų asociacijų ir, mano galva, originaliausius konkursinius filmus – Grzegorzo Królikiewicza „Kaimynus“ („Sąsiady“) ir Lecho Majewskio „Onirica – Šuns laukas“ („Onirica – Psi pole“).

Retai būna, kad žiuri vertinimai sulauktų tokio palaikymo kaip šiemet, nes svarbiausią festivalio apdovanojimą – „Auksinius liūtus“ – pelnės Łukasz Palkowskio filmas „Dievai“ („Bogowie“) sulaukė ir ilgiausių žiūrovų ovacijų, ir kritikų prizo, ir daugiausia oficialių festivalio apdovanojimų (už geriausią vyrų vaidmenį, scenarijų, scenografiją, grima).

„Dievai“ – biografinis filmas, kurio herojus – kardiologas Zbigniewas Religa – žinomas daugeliu lenkų. Jis pirmasis Lenkijoje atliko širdies persodinimo operaciją. Prieš penkerius metus miręs profesorius buvo spalvinga ir žiniasklaidos mėgstama asmenybė, tad aktoriui Tomaszui Kotui (jis apdovanotas už geriausią vyrų vaidmenį) išties reikėjo pasistengti, kad niekas nesubebotų jo vaidinamo Religos tikrumu, juk kartais idealus grimas ir pernelyg tikslus prototipo kopijavimas gali turėti atvirkščią efektą – paversti filmo herojų kompiuterine lėlę, kaip, pavyzdžiu, atsikito rusų filme apie Vladimiro Vysockį.

Palkowskis rodo filme dramatišką kardiologo gyvenimo laikotarpį, kai metės kliniką Varšuvoje (čia jam neleidžiama persodinti širdies) jis vyksta į provinciją, šachtininkų miestą Zabžą, ir su keliais tokiais pat fanatiškais bendraminčiais tuščioje vietoje steigia pačią naujoviškiausią Lenkijoje kardiologinę kliniką. Siužetas gerai žinomas ir iš holividinių filmų apie iškilias asmenybes, ir iš sovietinių „gamybinių“ filmų, kurių herojai novatoriai kovojo su biurokratais, tačiau „Dievų“ sėkmės pagrindas – spalvingas pagrindinis veikėjas. Religai tenka nugalėti daug sunkumų, išgyventi dra-

„Dievai“

matiškus santykius su Varšuvos leikusia žmona, pagaliai ir nesėkminges operacijas. Jis gali per dešimt minučių atleisti žmogų ir jį priimti atgal, keičiant kaip vežikas, rūkyti net iš ministro kabinate, bet kartu suniausią minutę įtikinti mirusio vaišino tėvus atduoti jo širdž kitam, ieškoti pinigų klinikai ir pas partijos veikėjus, ir pas banditus. Filme palyginti nedaug dialogų, bet daug dramatiškų situacijų, kurios skatinė Religą veikti, tačiau neužgožia jo moralinių dvejonių. „Dievų“ veiksmas perkelia į 9-ojo dešimtmecio vidurį, kai Lenkijoje buvo įvesta karinė padėtis. Jos kasdienybė filme ne

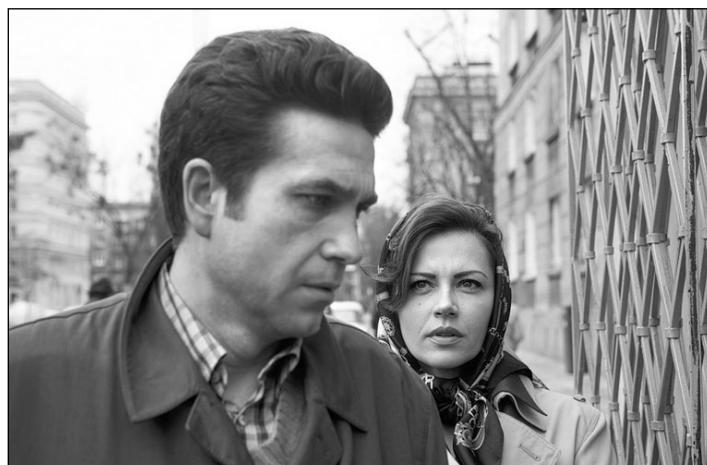
bus tiesiog pasinaudota kaip kovų placdarbu. Tikras neatvirkusinės pulkininko patriotizmas ir paverčia ji šnipu. Režisieriu pavyko parodyti slėgiančią atmosferą, kurioje gyvena ir dirba pulkininkas, žinoma, neapsieita ir be kvapų gniaužiančios herojaus bei jo šeimos evakuacijos iš Lenkijos. Gaudynių scena – viena išpūdingiausiai filme.

Rusijos grėsmės tema iškilo ir naujame Waldemaro Krysteko filme „Fotoafra“. Likimo ironija – filmas, kurio didžioji dalis vyksta Maskvoje, pagrindinius vaidmenis sukurė rusų aktoriai Tatjana Arnogolc ir Aleksandras Balujevas, ku-

Nuorodą į Kieślowskio filmą Stuhras pabrėžia panaudodamas kelionės į užsienį motyvą – Bratekui, kaip ir „Atsitiktinumo“ herojui, vis nepavyksta išvykti. Toks pat atsitiktinumas lemia, kad herojus atsiduria ligoninėje, kur Prezidentas jam įteikia aukštą apdovanojimą. Bet tai bus vėliau, o prieš tai jis prisimins kitus gyvenimo atsitiktinumus, kurie atvedė į partiją, „Solidarumą“, Bažnyčią. Kitaip nei kitose panašiose istorijose, Stuhras nekuria filmo apie didžiavirį. Bratekas toks kaip visi, jis vidutinybė, kuri, netikėtai susiklosčius aplinkybėms, galiapti didvyriu, išdaviku, pamilti saugumietę, išgelbėti nedviprasmiškoje situacijoje atsidūrusi vyksupą ir tapti oficialiu kurijos atstovu. Stuhras savo personažui negaili ironijos, bet savaip ji užjaucia, nes žino, ką reiškia išgyventi dramatiškais laikais ir dar didyriškos tautos mitą nuolat prisimenančioje Lenkijoje.

Antrą pagal svarbą festivalio apdovanojimą, „Sidabrinius liūtus“, už filmą „Stiprusis angelas“ („Pod mocnym aniołem“) pelnė Wojciechas Smarzowskis. Tai pirmas toks režisierius įvertinimas, nors būtent jo filmai „Rožė“ ir „Blogi namai“ buvo didžiausi ankstesnių festivalių atradimai. Deja, Smarzowskis laikomas pernelyg lenkišku režisieriumi, kitaip tariant, jo filmų realijos esą suprantamos tik lenkams. Šiuo požiūriu „Stiprusis angelas“ tikrai „universalesnis“. Jis – apie kūrybą, kovą su alkoholiu ir amžiną menininko bandymą išplėsti intelektualinio bei jutimų pažinimo ribas. Žiūrėjau šią Jano Pilcho romano ekrанизaciją pačioje festivalio pradžioje, o jo pabaigoje, po visos konkursinės programos, nusprenčiau, kad tai – profesionaliausias šių metų Gdynės filmas. Tai, beje, įrodo ir prizai už geriausią montažą bei muziką. Manau, kad Smarzowskiui šiuo požiūriu dabartiniam lenkų kine mažai kas gali prilygti. Beje, spalį filmą (kaip ir „Jack Strong“) bus galima pamatyti Vilniuje, Lenkų kino saitės programoje.

Už geriausią režisūrą apdovanotas Władysławas Pasikowskis filme „Jack Strong“ taip pat atsigrežė į neseną Lenkijos praeitį bei realaus žmogaus istoriją. Filmo herojus – Liaudies Lenkijos armijos Generalinio štabo pulkininkas Ryszardas Kukliński, tapęs vienu sėkmingiausiu CŽV agentu ir prisidėjęs prie Šaltojo karo pabaigos bei sovietų imperijos žlugimo. Pasikowskis taip pat remiasi žanro tradicija – filmai apie šnipus, kurie priversti slėpti savo tikrus jausmus ir norus, prisitaikyti pris aplinkos, visada paverčia herojų vieniu, bijančiu jausmu. Marcino Dorocińskiego vaidinamas Kukliński ir toks, ir kartu suvokiantis savo misijos svarbą – juk mintis perduoti slaptus Varšuvos karinio bloko dokumentus amerikiečiams jam gimė po to, kai pamatės slaptus sovietų planus ir susidurės su sovietų karininkais jis suprato, kad kilius branduoliniam karui Lenkija

„Jack Strong“

tik tampa puikiu fonu, bet ir išraiškingais štrichais papildo personažų charakteristikas, tarkim, scenoje, kai Religa veja iš klinikos jo bendradarbi persekiojant saugumietę.

Už geriausią režisūrą apdovanotas Władysławas Pasikowskis filme „Jack Strong“ taip pat atsigrežė į neseną Lenkijos praeitį bei realaus žmogaus istoriją. Filmo herojus – Liaudies Lenkijos armijos Generalinio štabo pulkininkas Ryszardas Kukliński, tapęs vienu sėkmingiausiu CŽV agentu ir prisidėjęs prie Šaltojo karo pabaigos bei sovietų imperijos žlugimo. Pasikowskis taip pat remiasi žanro tradicija – filmai apie šnipus, kurie priversti slėpti savo tikrus jausmus ir norus, prisitaikyti pris aplinkos, visada paverčia herojų vieniu, bijančiu jausmu. Marcino Dorocińskiego vaidinamas Kukliński ir toks, ir kartu suvokiantis savo misijos svarbą – juk mintis perduoti slaptus Varšuvos karinio bloko dokumentus amerikiečiams jam gimė po to, kai pamatės slaptus sovietų planus ir susidurės su sovietų karininkais jis suprato, kad kilius branduoliniam karui Lenkija

riame visą laiką skamba rusų kalba, Rusijoje uždraustas rodyti ir padavintas antirusišku. Tai trileris apie serijinį žudiką, kurio žudymo ritulai susiję su vaikystėje sovietų kariuename dalinyje Legnicėje patirtu siaubu. Filmas turi, žinoma, ir antrą dugną – režisierius kildina blogi iš ideologijos, kurios persmelkti žiaurūs būsimos žudikos tėvai. (Motiną suvaidinusi Aliona Babenko Gdynėje apdovanota už geriausią antro plano moters vaidmenį.) Simboliskas ir žudikas, kurį filme matome tik vaikystėje kaip tėvų nekenčiamą sergentą vaiką: nebylys, jis gali tik imituoti kitų žmonių balsus.

Specialiuoju žiuri prizu apdovanotas Jerzy Stuhro filmas „Pilietis“ („Obywatel“) pasakoja vieno žmogaus ir karto pokario Lenkijos istoriją. Janas Bratekas (jis suvaidinimo pats režisierius ir jo sūnus Maciejus Stuhras) man priminė ir klasikinio Andrzejaus Munko filmo „Eroica“ personažą niekšelį, kuris sugeba atsidurti svarbiausių istorijos įvykių centre, ir Krzysztofo Kieślowskio „Atsitiktinumą“, kur personažo likimą lemia grynas atsitiktinumas.

manytas filmas, deja, labiau primena holividinius pasakojimus apie transformerius ar Godzilą. Blogis, kurį nėša karas ir vokiečiai, toks spekulatyvia vizualus, kad gilesni jausmai pasitraukia į antrą planą. Stebėdama degančios Varšuvos, sprogimo suniokotų kūnų, vokiečių žiaurumo vaizdus, vis prisimindavau prieš beveik šešiasdešimt metų sukurtą Andriejaus Wajdos „Kanalą“. Jo herojai – sukilimo dalyviai – bėga iš degančio miesto požeminiais kanalais, taip pat išgyvena mirčių ir pralaimėjimą, bet filmas ir be išpūdingų masinių scenų atskleidžia kartos tragediją. „Miestas 44“ ją geriausiu atveju imituoja. Tačiau Komasa, kaip ir ankstesniame filme „Savūžudžių kambarys“, akivaizdziai kreipiasi į jaunąją auditoriją, kuriai imponuoja specialieji efektais, kuri pripratu si prie filme nuolat skambančios garsios muzikos ir kurios neerzina rodomi saldūs sulėtinti herojų bučiniai, kurių fone vyksta susišaudymas su vokiečiais. „Miestas 44“ gavo dar prizus už geriausius specialiuosius efektus bei garsą.

Daug iškalbingesnis man pasirodė kitas, specialiojoje programoje „Varšuva. Miesto portretas“ rodytas Komos filmas „Varšuvos sukilimas“ („Powstanie Warszawskie“). Jis visas sumontuotas iš „Armia Krajowa“ operatorių nufilmuotų sukilimo kadru, kurie restauruojant juostas dar buvo nuspalvinti. Tačiau atkurtos ne tik spalvos, bet ir žodžiai – galime išgirsti, ką filmuoja įžmonės kalba (specialistai atkūrė žodžius, kuriuos vėliau įgarsino aktoriai). „Varšuvos sukilimas“ kūrėjai kėlė sau ir dar vieną uždavinį – įvardyti visus žmones, kurie pasirodo kronikiniuose kadruose, sugražinti jiem vardus ir pavardes. Taip iš užmarštis buvo prikelta ne vieno gyvenimo istorija.

Kronikos kadrus susieja užkardinis dvięjų brolių operatorių pokalbis, kurį paraše filmo scenaristai. Tas komentaras gana naivus, bet sumanymas šitaip visapusiai „atgaivinti“ seną kroniką pasirodė tikrai įdomus.

Iš jaunųjų režisierų tikru šūmetės Gdynės laimėtoju tapo ne Janas Komasa, o kitas trisdešimtmetis Krzysztofas Skonieczny, konkurse parodės debiutinį filmą „Hardkor Disko“, apie kurį rašiau ankstesniame „7md“ numeryje. Režisierius pelnė apdovanojimą už geriausią debiutą, Kacperas Fertaczas tapo geriausiu operatoriumi, už geriausią aktorės debiutą apdovanota pagrindinė vaidmenių „Hardkor Disko“ sukilimui Jaśmina Polak. Filmas, be abejo, skatinė diskutuoti. Vienas festivalyje sutiktas kolega sakė, kad antrąkart pažiūrėjės ēmę jį vertinti geriau. Gal taip atsitiks ir man, nes filmas taip pat bus Lenkų kino savaitės programoje, kurią rengia Lenkijos institutas Vilniuje. Jam esu dėkinga ir už galimybę pamatyti Gdynės kino festivalio filmus.

Gdynė–Vilnius

Tarp paslapčių

Tarptautinio Kauno kino festivalio akcentai

Svarbiausiai šiųmetinio, jau 8-ojo Tarptautinio Kauno kino festivalio akcentai – Kanų kino festivalio apdovanojimus pelnę filmai ir vengrų kino klasiko Miklósó Jancsó (1921–2014) retrospektiva.

„Auksine palmės šakele“ apdomanotas turkų režisierius Nuri Bilge Ceylano filmas „Žiemos miegas“ („Kis Uykusu“, 2014) rodo centriniame Anatolioje gyvenančio buvusio aktoriaus ir jo šeimos dramą. „Žiemos miegas“ trunka per tris valandas ir iš tikrujų yra didis herojaus monologas. Tačiau žiūrovams tos trys valandos nenusibos, jie pasijus taip, tarsi būtų perskaitei Antoniu Čechovui apskymą. Režisierius ir pats neslepia, kad penkerius metus, kol rengesi filmui, jie su žmona daug skaitė ir analizavo ne tik Čechovą, bet ir kitus rusų rašytojus, tarp jų Fiodorą Dostoevskį.

Kitas Kanų laureatas, vengrų teatro ir kino režisierius Kornélio Mundruczó filmas „Baltas Dievas“ („Fehér isten“, 2014) pelnė pagrindinį „Ypatingo žvilgsnio“ programos apdovanojimą. Šio vaidybiniuo filmo veikėjas yra šeimininko iš namų išmestas šuo, kuris klaidžioja po Budapeštą, patirdamas, kokie žiaurūs gali būti žmonės. Galiausiai jis prisijungia prie panašaus likimo šunų gaujos. Režisierius sako, kad „Baltas Dievas“ sujungia melodramą, nuotykių ir filmo apie keršta žanrus, bet tai taip pat nerimą žadinanti politinė metafora, dabartinių išvykių Vengrijoje ir visoje Europoje komentaras.

Nuo politinio Europos kino neatsiejamas ir vienas didžiųjų prancūzų kino atnaujintojų, gyvasis klasikas Jeanas-Lucas Godard'as. Festivalis pristatys naujausią, taip pat šiemet Kanuose apdovanotą 88-eriu režisieriaus filmą „Sudic kalbai“ („Adieu au langage“, 2014). Filmas peržengia kino konvencijas ir nagrinėja totalitarizmo, žmonių tarpusavio, žmonių ir gyvūnų santykį, minčių sąmoningumo temas. Tai vienas ekstremaliausių šių metų Kanų filmų. Jis sukurtas 3D formatu ir yra tarsi citatų, klišių, aforizmų, minčių nuotrupu poema. Be abejo, tai ir ištvermės testas žiūrovams, bet kartu ir gryniausias nenaratyvinio kino pavyzdys, skeliantis kalbos beprasmiškumą ir garbinantis tik gyvūnams būdingą pasaulio stebėjimą ir suvokimą – pagrindinis filmo herojus, žinoma, yra Godard'o šuo.

Šiemet Kanų kino festivalio Didžiuoju prizu apdovanoti „Stebuklai“ („Le meraviglie“, 2014) – dar viena programos pažiba. Antrojo italių režisierės Alice Rohrwacher filmo herojė, dylikamė Dželsomina (užuominata Federico Fellini filmu „Keliais“) gyvena mažame miestelyje. Ji turi didelį autoritetą tarp savo seserų ir kartu su jomis padeda mamai. Šeima verčiasi tradiciškai gamindama medų. Kai miestelyje pasirodo televizijos šou rengėjai, siūlyantys prižiūrėti didžiausiam „vietos stebuklui“, Dželsomina nusprendžia dalyvauti konkurse. Tačiau jos tėvas neprima naujujų laikų vėjų. Savo ūki jis pavertė keis-

ta karalyste, barjeru, ginančiu vaikus nuo išorinio pasaulio blogio. Savo šeimos istorijos įkvėptuose „Stebuklouose“ režisierė sujungė realizmą ir pasaką, taip suteikdama filmui ir simbolinį lygmenį.

Mundruczó savo „Baltą Dievą“ skyrė unikaliam vengrų kino kūrėjui Miklósui Jancsó, kuriam skirta ir festivalio retrospektyva. Pasak kolegos ir amžininko Istvano Szabó, Jancsó „kine išreiškė vengrų tautos dvasią ir jos istorinį likimą“. Pasaulinę šlovę režisieriu atnešė vadinačių revoliucijos trilogija – filmai „Be vilties“ (1965), „Žvaigždės ant kepurui“ (1967), „Tyla ir riksma“ (1968). Šiuose filmuose apie XIX ir XX a. pradžios vengrų revoliucijas išryškėjo pagrindinės režisieriaus kūrybos temos – valdžia ir prievara, tironija ir laisvė, idėja ir nepakantumas. Trilogija iškristalizavo ir originalų Jancsó stilį – filmuose susilieja tikrovė ir simbolika realybė, faktai, peizažai, atributai ir klasikinių tragedijų motyvai, kuriama istorinė parabolė, kurioje vis didesnę veiksmo dalį užima folkloriski ritualai, choreografija, maksimaliai laisvai judant kamera nepaliujamai suka ilgus ratus, dominuoja ilgi kadrai – epizodai, nuosekliai laikomasi antipsichologinio vaidybos principo. Paskutiniai XX a. dešimtmiečiai Jancsó vis dažniau kalbėjo apie manipuliavimo ir slopinimo mechanizmus, tradicinių vertybų krizę, kritikavo vartotojų visuomenę. 1979 m. Kanuose, 1990 m. Venecijoje, 1994 m. Budapešte režisierius buvo

„Vivian Maier atradimas“

apdovanotas prizais už gyvenimo indėlį. Paskutiniaių kūrybos dešimtmiečiai Jancsó grįžo į dokumentinį kiną, dirbo televizijoje, dėstė įvairių pasaulio šalių universitetuose, tarp jų ir Harvarde. Kaune bus parodyti devyni skirtintų laikotarpį režisieriaus filmų, Vilniuje – penki.

Žiūrovų dėmesio, be abejo, turi sulaukti ir Specialioji Ukrainos kino programa, kurioje bus parodytas dokumentinio kino klasikos Dzigos Vertovo „Entuziazmas: Donbaso simfonija“ (1930), bei dokumentinis filmas „Vivian Maier atradimas“ („Finding Vivian Maier“, rež. John Maloof, Charlie Siskel, JAV, 2014), pristatantis vieną didžiausių pastaruju metų fotografijos atradimų – amerikietę Vivian Maier. Viso pasaulio festivaliuose rodomas filmas pasakoja neįtikėtiną, bet tikrą talentingos ir paslaptinges moters istoriją. Vivian Maier visą gyvenimą dirbo aukle. Jos šeimininkai nekreipdavo

dėmesio, kad kiekvieną dieną, kiekvieną laisvą akimirką moteris fotografuodavo. Savo nuotraukų ji niekam nerodė, daugumas net neišryškino. Po Maier mirties jos archyvą atsitaikinėjo aptiko vienas kolekcionierius. Per 100 tūkstančių negatyvų netrukus sukėlė furorą pasaulyje, Maier parodų dabar laukia eilėje didžiausios galerijos. Tačiau klausimai, kas buvo ši jokių mokslių nebaigusi moteris, ar ji suvokė savo talentą, kokia paslaptį nusinešė su savimi, iki šiol lieka atviri.

8-asis tarptautinis Kauno kino festivalis vyks 2014 m. rugpjūčio 24–spalio 5 d. Filmai bus rodomi Kaune, kino teatre „Romuva“ bei KTU III rūmų salėse. Vilniuje festivalis svečiuosis spalio 1–8 d. „Skalvijos“ kino centre, Šiuolaikinio meno centro kino salėje. Vėliau keliaus į Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių sales. Dau-

gau – www.kinfestivalis.lt.

„7MD“ INF.

Rodo TV

Kas atneša laimę?

Nemiegstu primityvių lietuvių liberalų. Ne tik todėl, kad dėl valdžios jie pasirengę atsigulti po bet kuo. Liberalams vertybės – tik konkrečios, todėl įvairiuose televizijos šou, regis, nuolat diskutuojama apie valstybę, bet pamirštama, kad iki konkretių būtinybių funkcijų tenkinimo redukuotas tokios valstybės piliečio suvokimas vedą į visuomenės liumpenizavimą (kuri, beje, stebime ne tik televizijoje). Todėl politikai laidose dažniausiai diskutuoja apie tai, kas geriau valdo valstybę, „žvaigždės“ išprastai „dvasingai“ postringaudo apie savo antrą galą. Kickvienam savo. Vienintelis juos jungiantis dalykas, regis, yra saviveikla. Ji dabar – lietuvių televizijų pagrindas: kiekvienam kanale kas nors šoka, dainuoja, čiuožia, žaidžia proto žaidimus ir verda.

Kažkurį savaitgalį pabandžiau išgyventi be interneto ir pagaliau pažiūrėti televizorių. Prisipažinsiu, buvau sukrėstas. Rytė „perbėgau“ savo kabelinės televizijos kanalus. Beveik visi rodė kulininarines laidas. Maistą gamino visi, kas tik netingi, – lietuvių, rusai, europiečiai ir kitų žemynų gyventojai. Toks išpūdis, kad pasaulis ilgai badavo ir dabar negali atsigrežti maistu. Maisto gaminimas ir pas mus jau tapo aukš-

„Turistas“

čiausiai saviraiškos forma, menu, privalomu provincialios „žvaigždės“ atributu. Nustebino tik viena – kodel Andrius Mamontovas savaitgilio ryta dar nestovi prie plynos, nors ir jis sugebė užduoti kulinarinį klaušimą: „Virti ar kepti?“

Jei jums, mieli skaityojai, dar negana tos visuotinės kulinarijos, pažiūrėkite Wayne'o Wango filmą „Paskutinės atostogos“ (TV3, 26 d. 22 val.). Filmo herojė Džordžija (Queen Latifah) dirba virtuvės įrangos parduotuvėje, su peiliais ir puodais ji elgiasi kaip tikra virėja. Sužinojusi, kad jos dienos suskaičiuotos, moteris vyksta į Europos kurortą.

Mirtis (reali arba išsiaizduota) šių dienų kine dažnai yra atskaitos taškas, tarsi gyvenime nebūtų kitų sukrėtimų – išdavystės, nevilties,

meilės, būtinybės rinktis, atsiplėt blogiui. Masinė kultūra iš esmės prisidėjo prie mirties banalizavimo. Jos akivaizdoje filmų personažai dažniausiai nesugeba išsaugoti rimties ar orumo, jos paslaptimi jie nebetiki. Tokiuose filmuose akivaizdžiai per daug arba ironijos, arba sentimentalumo. Man regis, pasta-

rojo neišvengė net Stephenas Daldry, kurio filmą „Valandos“ iki šiol prisimenu su dėkingumu. 2011 m. pasirodės režisieriaus filmas „Nepaprastai garsiai ir neįtikėtinai arti“ (LNK, 28 d. 11.45) sukurta pagal Jonathano Safrano Foerio romaną, kurio pasakotojas – devynerių metų Niujorko berniukas, labai keistu būdu kovojantis su psychologine trauma po to, kai jo tėvas žuvo 2001 m. rugpjūčio 11 d. Pasauliniame prekybos

centre. Filme tėvą vaidina Tomas Hanksas ir tai, sakyciai, labiau nei idealus herojus. Sūnaus autisto Oskaro (Thomas Horn) jis neapleidžia ir po mirties: po metų suradus paslaptį voką tėsis dar tévo inicijuotos Oskaro ekspedicijos po Niujorką, kurios atves jis pas artimus ir svarbius žmones. Juk Oskaras turi išmokti gyventi toliau, tik jau be tévo.

Williamo Brento Bello 2012 m. filme „Šetonas manyje“ (TV3, 27 d. 00.05) duktė po 20 metų bando išsiaiškinti, kas atsitiko jos motinai, kuri 1989-aisiais prisipažino per egzorcizmo seansą žiauriai nužudžiusi tris žmones. Izabela Rosi (Fernanda Andrade) vyksta į Italiją, į katalikišką psichiatrijos kliniką, kur gydoma demonų apsėsta jos motina. Juokingiausia, kad šis siaubo filmas turi realų pagrindą, o Rossi šeimos moterims ir jas apsčiuosiems demonaams skirtas net vieną tinklalapis.

I Italiją, Veneciją, atvyksta ir Floriano Henckel von Donnermarcko filmo „Turistas“ (LNK, 27 d. 20.30) herojus amerikietis Frankas. Jis tikisi čia užgydyti sielos žaizdas ir sutinka gražuolę Elizą. Kai, regis, Frankas pasirengė atsiduoti naujam jausmui, prasideda keistos intrigos.

„Turistas“ turėjo būti šnipų trileriu – amerikietišku Jérôme'o Salle'io filmu „Antonis Zimeris“ perdirbiniu, bet pavirto nuotykių komedija, ku-

roje vaidina, pasak režisieriaus, gražiausiai pasaulyje žmonės: Angelina Jolie ir Johnny Deppas. „Turiste“ bus ir milijonai dolerių, ir rusų mafija – dabar be jos nė žingsnio. Finale, žinoma, staigmena, tikiuosi, jos sulaukite.

Žmogiškų aistrų, nors ir ne taip gausiai kaip žada filmo pavadinimas, kupinas Nicholaso Jareckio psychologinio trilerio „Apgaulinga aistra“ (TV3, 28 d. 21.15) herojus Robertas (Richard Gere). Jis – aferistas ir genialus meilužis. Vyras nesėkmingai investavo į rusų angliakasybą ir dabar turi nuo visų slėpti, kad bankrutuoja. Tačiau duodamas interviu žurnalistei ir atsakydamas į klausimą, kas gyvenime svarbiausia, Robertas iškilmingai praneša, kad pinigai. Ko gero, nicko protingesnio filme jis nebesugalvos, tik višalaik melios žmonai (Susan Sarandon), meilužei (Laetitia Casta), dukteriai (Brit Marling), tardytojui (Tim Roth), kuris viešai prisipažieta nekenčiantis turtingu niekšių. Nors abejoju, ar kam nors payks susitapatinti su pastaruoju filmo personažu, manau, visiems bus malonu dar kartą išsitikinti, kad pinigai laimės neatneša. Kad ir kaip tuo tikėtų vietiniai liberalai.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija</i>	Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3 iki 27 d. – Alfredas Venslovaitės-Gintalienės paroda „Pilnatiems miestai“ Tado Gindréno paroda „Portretas. Miesto veidai ir kaukės / socialiniai miestovaizdžiai“ nuo 30 d. – austrių menininkų kūrybos paroda „Grafikos žvilgsnis – menas iš Zalcburgo“</i>
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Paryžiaus mokyklos dailininkai iš Baltarusijos. IS AB „Belgazprombank“ kolekcijos, muziejinių ir privačių rinkinių“</i>	„Skalvijos“ kino centras <i>Goštauto g. 2/15 iki 28 d. – Gintauto Trimako paroda „Tiesiginis pozityvas“</i>
Radvilių rūmai <i>Vilniaus g. 24 Europos dailė XVI–XIX a. Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilių Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas</i>	KAUNAS
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3A Paroda „Maistas buduare“ (XIX a. aštuonto dešimtmečio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)</i>	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus <i>V. Putvinskio g. 55 Paroda „Egzotikos estetika Sebah fotografijoje: Artimuji Rytių ir Afrikos šalių gyvenimas XIX a. pab. – XX a. pr.“</i>
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Goštauto g. 1 Retrospektivinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija</i>	M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12 Festivalio „Kaunas Photo“ parodos „74-ųjų karta“, „Muziejų dienos ir naktys“ Šiuolaikinės Šveicarijos fotografijos paroda „Cross Country Show“</i>
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenas <i>Arsenalo g. 1 Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas Kryždirbystė iki X. 1 d. – paroda „Tautinis kostiumas – graži ir nesenstanti mada“</i>	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16 Jūračio Zaleno paroda iš ciklo „Lūžio kartos varda“ iki 28 d. – paroda „Išpuoselėjė tradicijos sparnus: Jadvigos Mozūraitės-Klemkiėnės ir Vytauto Klemkos kūryba“</i>
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	Ryšių istorijos muziejus <i>Rotušės a. 19 Vytauto Kauno paroda</i>
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Senosios liturginių tekstilių paroda „Šilkas ir auksas“</i>	Kauno fotografijos galerija <i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2 „Kaunas Photo“ paroda „Celebrating Europe“ Paroda „Fotografijos grūdas“</i>
Valdovų rūmų muziejus <i>Katedros a. 4 Paroda „Europos Viduramžių ir Renesanso gobelenai. Gijomis išausta istorija“</i>	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53 Eglės Šildauskaitės keramikos paroda „Prakalbintos puodynės“ iki 30 d. – Vytauto Kasiulio kūriniai paroda</i>
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2 Paroda „Jaunojo tapytojo prizas“ Paroda „Neatsakytasis Q“ Melanie Smith paroda „Krokodilai ir keltauvi“ iki X. 3 d. – Vlado Urbanavičiaus „Standartinių rezervuarai“</i>	KLAIPĖDA
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3 Zenono Varanausko kūrybos paroda</i>	KKKC parodų rūmai <i>Aukštajų g. 1 / Didžioji Vandens g. 2 iki 28 d. – Artūro Šeštoko fotografijos paroda „Nutyėtų istorijos“ LDS Klaipėdos skyriaus paroda „Vakarų vėjai“</i>
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2 iki 27 d. – Kunigundos Dineikaitės tapybos paroda „Visi sakyti, jog tai mėlyna“</i>	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7 iki 27 d. – Lietuvos, Latvijos ir Estijos dailininkų sajungų paroda „Keliai / Celiš / Kett“, skirta Baltijos kelio 25 metų sukakčiai paminiėti</i>
Galerija „ARgenTum“ <i>Latako g. 2 Beno Stasausko paroda „Pikas 1.2 (Peak 1.2)“</i>	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13 Rūtos Petronytės juvelyrinių kūriniai paroda „Fragmentai“</i>
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai</i>	Lietuvos dailininkų sajungos galerija <i>Vokiečių g. 2 iki 27 d. – Stasio Žirgilio kūrybos retrospektiva</i>
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3 iki 27 d. – paroda „Jaunujų talentų mugė“</i>	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17 iki 27 d. – Ugnės Blažytės ir Dano Tamšausko instalacija „Virsmai“ Manto Maziliausko ekspozicinė erdvė „Austras dwarris“ Šviesa ateina iš kampo“</i>
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31 iki 30 d. – LMA Vrublevskijų bibliotekos paroda „Senosios teatro afišos“</i>	Dailės galerija <i>Vilniaus g. 245 Paroda „Šiaulių meno faktorius“</i>
Galerija „Kunstкамера“ <i>Ligoninės g. 4 iki 27 d. – Prano Gailiaus paroda „Eagle lake story“ („Erelis ežero istorija“)</i>	Spektakliai
Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41 Paroda „Viva Verdi!“ iki 29 d. – Rūtės Eidukaitytės paroda</i>	VILNIUS
Jono Meko vizualiųjų menų centras <i>Gynėjų g. 14 Paroda „Fluxus + Fluxus“</i>	Nacionalinis operos ir baletu teatras <i>Didžioji salė 26, 30 d. 18.30, 28 d. 18 val. – G. Puccini „MADAM BATERFLAI“. Dir. – R. Šervenikas 27 d. 18.30 – L. Delibes „KOPELIJA“. Dir. – A. Šulčys X. 2 d. 18.30 – L.A. Minkaus „BAJADERĖ“. Dir. – M. Staškus 3 d. 18.30 – PREMJERA! O. Narbutaitės „KORNETAS“. Dir. – R. Šervenikas</i>
Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11 iki 29 d. – Frederiko Grimaud (Prancūzija)</i>	Nacionalinis dramos teatras <i>Didžioji salė 26, 29–X–3 d. 18 val., 27, 28, X. 4 d. 14, 18 val. prire LNĐT iėjimo – „REMOTE VILNIUS“. Rež. – S. Kaegi („Sirenos 2014“)</i>
„7md“ rekomenduoja	
Dailė	
	<p>Rekomenduojame aplankyti konkurso „Jaunojo tapytojo prizas“ ekspoziciją Šiuolaikinio meno centre (Vokiečių g. 2, Vilnius). Ne todėl, kad vis dar plevena mitas, kad tikriausias menas būna drobėje, ne todėl, kad renginyje slypi intencija atrasti arba išrasti naują Van Goghą ar Čiurlionį, kitaip tariant – genijų, ir net tiek todėl, kad darbas su vietiniu potencialu atrodo daug logišku nei vidutinės reikšmės atvežtiniai projektai, bet pirmiausia todėl, kad renginys teikia vištis, jog yra metodų deramai pasitiki naujus autorius, o žiūrovų iškart neprislėgti autoritetu – taip atsargiai išsaugoma susidomėjimo menu apskritai gyvastis. Gaila, kad kol kas taip sekasi tik tapytojams, bet ir šiųmetinės komisijos sudėtis dar labiau įkvėpa pasitinkrinti, ar gera proga tapo išspūdymu. Paroda veiks iki spalio 19 d.</p>
Muzika	
	<p>Rugsėjo 28 d., sekmadienį, 13 val. Šv. Apaštalu Pilypo ir Jokūbo bažnyčioje nuskambės paskutinis IV tarptautinio Šv. Jokūbo sakralinės muzikos festivalio pabaigos akordas. Koncerte dalyvauja ansamblis „Musica humana“ (meno vadovas ir dirigentas Algirdas Vizgirda), valstybinis choras „Vilnius“ (meno vadovas ir vyr. dirigentas Povilas Gylys, dirigentas Artūras Dambrauskas). Skambės sakraliniai Johanno Sebastiano Bacho kūriniai.</p>
Teatras	
	<p>Nacionaliniame Kauno dramos teatre po daugiau nei 40 metų pertraukos režisierius Jonas Jurašas antrą kartą ėmėsi Barboros Radvilaitės istrijos, lemtingiausios jo biografijoje dramos. Anuomet po šio spektaklio režisieriu tekė atsisiekinti su Kauno dramos teatru ir Lietuva. Spektaklio „Barbora“ premjera pagal Juozo Grušo dramą „Barbora Radvilaitė“ vyks 26–28 d. 18 val. Didžiojoje scenoje.</p>
	<p>26, 27 d. 19 val. – „THE FOUNTAINHEAD“. Rež. – D. Jokubauskaitė Rež. – I. van Hove („Sirenos 2014“) 30 d. 18.30 – „KOSMOSAS+“. Rež. – C. Graužinis Rež. – K. Dehlholm („Hotel Pro Forma“) X. 1 d. 18.30 – Euripido „BAKCHANTĖS“. Rež. – G. Varnas 2 d. 18.30 – A. Čechovo „DÉDÉ VANIA“. Rež. – E. Lacascade'as (Prancūzija) 3 d. 17 val. – M. Ivaškevičiaus „ISVARYMAS“. Rež. – O. Koršunovas Mažoji salė 27 d. 16 val. – M. Mayenburgo „AKMUO“. Rež. – A. Jankevičius 28 d. 16 val., X. 2 d. 19 val. – F. Dostojevskio „NUOLANKIOJI“. Rež. – V. Masalskis Studija X. 3 d. 19 val., 5 d. 16 val. – PREMJERA! T. Kavtaradzės „KELETAS POKALBIU APIE KRISTY“. Rež. – T. Montrimas Vilniaus mažasis teatras 26 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“. Rež. statytojas – R. Tumišas, rež. – A. Dapšys 27 d. 18.30 – I. Margalit „TRIO (J. Bramso, R. Šumano ir K. Šuman meilės istorija)“. Rež. – P. Galambosas (Vengrija) 28 d. 14 val. – „DOSTOJEVSKIS VAIKAMS“ (F. Dostojevskio romanui bei dienoraščio motyvais). Rež. – P. Ignatavičius 28 d. 18 val. – „24 VALANDOS IŠ MOTERS GYVENIMO“ (literaturinai etiudai pagal S. Zweigo novelės). Kūrėjės – V. Bičkutė, V. Kochanskytė, D. Rudytė („Mažasis teatras. Mažoji forma“) 30 d. 18.30 – „KITAS KAMPAS“ (V. „Sąmoningas žmogus“) X. 1, 5 d. 19 val. – N. Soleimanpouro „BALTAS TRIŪSIS RAUDONAS TRIŪS“ (organizatorius „True thing“) 2 d. 18.30 – F. García Lorcos „KRUVINOS VESTUVĖS“ Rež. – P. Ignatavičius 3 d. 19 val. – J. Tumo-Vaižganto „DÉDÉS IR DÉDIENÉS“. Rež. – G. Tuminaite Valstybinis jaunimo teatras 26 d. 11 val. – A. Pukelytės spektaklis-ekskursija „EKSPEDIJĀ TEATRO VIDŪ“. Rež. – A. Pukelytė 26 d. 18 val. – Žemaitės „TRYΣ MYLIMOS“. Rež. – A. Latėnas 27 d. 12 val. – J. Erlicko „BILIETAS IŠ DAN-GAUS“. Rež. – D. Jokubauskaitė (Salė 99) 27 d. 18 val. – V. Sigarevo „IĄ VADINA GUPELE“. Rež. – A. Lebeliūnas 28 d. 12 val. – „RONJA PLĒŠIKO DUKTĒ“ (pagal A. Lindgren apysaką). Rež. – A. Mikutis</p>
	<p>Teatras „Lele“ Didžioji salė 27 d. 12 val. – J. Mačiukevičiaus „BITĖ MAJA“ (V. Bonzelso knygos „Bitė Maja ir jos nuotykiai“ motyvais). Rež. ir dail. – V. Mazūras 28 d. 18.30 – PREMJERA! „SMĒLIO ŽMOGUS“ (pagal E.T.A. Hoffmanną). Scen. aut., rež. išlelių dail. – G. Radvilavičiūtė 30 d. 18.30 – „GELEŽIS IR SIDABRAS“ (pagal V. Šimkaus eiles). Insc. aut ir rež. – R. Kazlas Mažoji salė 27 d. 14 val. – „RAUDONKEPURĖ“ (pasakų apie Raudonkepuraitę motyvais). Rež. ir dail. – V. Mazūras 28 d. 12, 14 val. – Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“. Scen. aut. ir rež. – A. Mikutis</p>
	<p>Menų spaustuvė 26 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „ARITMIJOS“. Choreogr. – V. Jankauskas (V. Jankausko šokių teatras) Festivalis „Sirenos '14“ 28, 29 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> –</p>

„JUOKAS TAMSOJE“. Rež. – K. Dehlholm („Hotel pro Forma“, Danija) 30, X. 1 d. 18.30 *Menų spaustuvėje* – „SHOOT/GET TREASURE/REPEAT“ (6 valandas veikiantis pjesių muziejus). Rež. – D. Volkostrelas, S. Aleksandrovskis, A. Vartanovas („Post Theatre“, Rusija) X. 2, 3 d. 18.30 *Juodojoje salėje* – „ATVIRAS RATAS“. Rež. – A. Giniotis

KAUNAS

Kauno dramos teatras

26–28 d. 18 val., X. 3, 4 d. 15 val. *Didžiojoje scenoje* – PREMJERA! „BARBORA“ (pagal J. Grubo dramą). Rež. – J. Jurašas. Adaptacijos autorė – A.M. Sluckaitė X. 1 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – Z. Liepinio „ADATA“. Rež. – R. Kaubrys (Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras) 2 d. 19 val. *Didžiojoje scenoje* – E. Bibb (vokalas, gitara, JAV) 3 d. 18 val. *Mažojoje scenoje* – šokio spektaklis „Džiutamai“ (Japonija)

Kauno kamerinis teatras

26 d. 18 val. – Moliečio „ŠYKŠTULIS“, ARBA MELO MOKYKLÄ. Rež. – A. Pociūnas 27 d. 18 val., 28 d. 16 val. – G. Boccaccio „DEKAMERONAS“. Rež. – A. Rubinovas

Kauno mažasis teatras

26 d. 19 val. – F. Rame, D. Fo „LAISOJI PORA“. Rež. – R. Januškevičiūtė, A. Baniūnas 28 d. 12 val. – „KREIVOS DAIKTŲ ISTORIJOS“. Rež. – A. Baniūnas 30 d. 19 val. – A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIURKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“. Rež. – D. Rabašauskas

Kauno lėlių teatras

27 d. 12 val. – „PASAKŲ KARALIAUS TEATRAS“ (H.Ch. Anderseno pasakų atsiradimo paslaptys). Rež. – O. Žiugžda 28 d. 12 val. – „PASAKA APIE LIETAUTA LASEL“. Rež. – O. Žiugžda

KLAIPĒDA

Klaipėdos valstybinis dramos teatras

26, 27 d. 18 val. *Žvejų rūmuose* – PREMJERA! Y. Reza „PO ATSIŠVEIKINIMO“. Rež. – A. Vizgirda. Vaidina D. Meškauskas, I. Reklaitis, E. Barauskaitė ir kt.

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras

26 d. 18.30 – Z. Liepinio „ADATA“ 27 d. 18.30 – koncertas Tarptautinėi muzikos dienai. J. Brahmo „Vokiškasis requiem“ 28 d. 13 val. – A. Kučinskio „BULVINĖ PASAKA“ X. 3 d. 18.30 – G. Donizetti „MEILĖS ELIKSYRAS“

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras

27 d. 18 val. – PREMJERA! „DIBUKAS“ (S. Anksio pjesės motyvais). Rež. – R. Banionis, dail. – S. Bocullo, kost. dail. –

D. Petruytė, komp. – F. Latėnas 28 d. 12 val. – „BEBENČIUKAS IR LAUMĖ“ Rež. – I. Norkutė 28 d. 18 val. – M. Pagnolio „DUONKEPIO ŽMONA“. Rež. – A. Lebeliūnas

PANEVĖŽYS

Juozo Miltinio dramos teatras

26 d. 18 val. – „ANĖ IŠ ŽALIASTOGIŲ“. Rež. – A. Gluskinas 27 d. 18 val. – A. Hacketto, F. Goodrich „VISADA TAVO. ANA FRANK“. Rež. – V. Jevsejevas 28, X. 5 d. 18 val. – PREMJERA! N. Simono „BASOMIS PARKE“. Rež. – P. Stočėvas 30 d. 18 val. – I. Abeles „JAZMINAS“. Rež. – M. Kimele

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

27 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – Lietuvos kamerinių orkestros. Solistė M. Rubackytė (fortepijonas). Solistas ir dirigentas – S. Krylovas (smuikas). Programoje L. van Beethoven, J.N. Hummelio kūriniai

28 d. 12.30 *Ramygalo Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje*, 28 d. 16 val. *Paberžės dvare* (Kėdainių raj.) – instrumentinės ir vokalinės muzikos programa „Kur balti keliai“ Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistas L. Mikalauskas (bosas)

29 d. 18 val. *Panevėžio muzikos mokykloje*, X. 5 d. 16 val. *Taikomosios dailės muziejuje* – koncertas „Vienos klasikai“. Solistė I. Kuleševičienė (valtornia), Valstybinis Vilniaus kvartetas. Programoje J. Haydno, W.A. Mozart, L. van Beethoven kūriniai

X. 1 d. 17.30 *Elektrėnų meno mokykloje* – ciklo „Muzikos enciklopédija gyvai“ koncertas. Ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. – A. Vizgirda)

3 d. 20.30 *Paežerių dvare rūmuose* – programa „Sielos dargano“. Poetės S. Neries ir olandų baleto pradininkės S. Gaskell (S. Gaskelytės) gimimo 110-osioms metinėms. Dalyvauja Čiurlionio kvartetas, K. Ovčininkaitė (aktorė, režisierė), N. Česaitė (balerina)

4 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, 5 d. 17 val. *Kauno valstybinėje filharmonijoje* – Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestros. Solistė M. Rubackytė (fortepijonas). Dir. – J. Domarkas. Programoje L. van Beethoven, I. Stravinskio kūriniai

Šv. Jokūbo sakralinės muzikos festivalis

27 d. 19.30 *Vilniuje, Šv. apaštalu Pilypo ir Jokūbo bažnyčioje*, 28 d. 12.15 *Videniškėse, Šv. Lauryno bažnyčioje*, – choras „Daugava“ (Latvija, meno vad. ir dir. – J. Ustinskavas)

28 d. 13 val. *Vilniuje, Šv. apaštalu Pilypo ir Jokūbo bažnyčioje*, – festivalio uždarymo koncertas. Valstybinis choras „Vilnius“ (meno vad. ir vyr. dir. – P. Gylis, dir. – A. Dambrauskas) ir „Musica humana“ (meno vad. ir dir. vyr. – A. Vizgirda). Programoje J.S. Bacho kūriniai

Kronika

Teatro tyrėjų dėmesys vaidybos menui

Rugsėjo 30 – spalio 1 d. Lietuvos muzikos ir teatro akademija rengia II tarptautinę teatrolegijos konferenciją. Pernai siūlė dėmesį sutelkti į publikos ir recepcijos klausimus, šiemet konferencijos organizatoriai renginį skyrė vaidybos meno proplemom.

LMTA ne tik rengia profesionalius teatro kūrėjus, bet ir inicijuoja bei vykdo mokslinius teatro, tarp jų ir vaidybos, meno tyrimus. Vienas tokius – Lietuvos mokslo tarybos remiamas projektas „Mąstantis kūnas: vaidybos sistemų analizė ir in-

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

28 d. 12–13 val. *Saločiuose (Pasvalio raj.) Gedimino aikštėje*, o esant blogam orui – *Kultūros centre (Vytauto g. 11)* – Panevėžio pučiamujų orkestrų „Panevėžio garsas“ programa „Nuo A. Šabaniausko iki...“ (su intarpais apie saugų eismą). Dir. – L. Raziūnas 28 d. 12 val. *Rietavo Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje atlaidų metu* – Šv. Mišios dalyvaujančių Šiaulių miesto pučiamujų orkestrui (meno vad. ir dir. – G. Brūzga); 13.30 – projekto „Saugokime vieni kitus kelyje“ pristatymas X. 1 d. 18 val. *S. Vainiūno namuose* – koncertas iš ciklo „Susiitkimai: mokytojas ir kamerinė muzika“. Atlikėjai Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos mokytojai

VILNIUS

Kongresų rūmai

27 d. 19 val., 28 d. 14 val. – E. Humperdincko „JONAS IR GRETA“. Solistai J. Adamonytė, R. Karpis, V. Gerasimovas, M. Nazarova, A. Malikėnas, E. Šidlauskaitė, A. Pilibavičiūtė. Lietuvos valstybinis simfoninių orkestras (dir. – G. Rinkevičius), dir. – R. Šumila

Taikomosios dailės muziejus

28 d. 16 val. – ansamblis „Vilniaus arsenalias“; L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altais), S. Okruško (fortepijonas) **Šv. Kotrynos bažnyčia**

26 d. 18 val. – XV tarptautinio B. Jonušo festivalio koncertas, skirtas „Trimito“ 58-ojo sezono atidarymui. Dalyvauja J. Leitaitė (mecosopranas), V. Bagdonas (bosas), A. Budrys (klarnetas), M. Balčytis (trombonas), valstybinis choras „Vilnius“ 27 d. 18 val. – Lietuvos Raudonojo Kryžiaus 95-metėjio koncertas. Dalyvauja solistas I. Bakanas (bosas – baritonas), P. Gudinaitė (fortepijonas), LRT vaikų choras

Vaka rai

VILNIUS

Rašytojų klubas

26 d. 17.30 – V. Stankaus autorinės kūrybos vakaras su nauja ciléraščių knyga „Iš veidrodžio, už“. Renginys iš ciklo „Salvete, juvenes“. Vakare dalyvauja knygos autorius V. Stankus, D. Razauskas, P. Rūkas, S. Butavičius

29 d. 13 val. *Dusetų K. Būgos viešojoje bibliotekoje*, 29 d. 17 val. *Zarasų r. savivaldybės viešojoje bibliotekoje* – susitikimas su rašytojais J. Melniku ir L. Jonušiu

30 d. 17.30 – pirmieji skaitymai iš ciklo „Būsimų knygų puslapiai“: L. Degėsys skaito knygą „Romanas. Dvi istorijos apie vieną meilę“ X. 2 d. 17.30 – literatūrologės A. Lapinskiės knygos „Atėjus Vilniui: rašytojas ir publicistas Rapolas Mackonis“ pristatymas. Dalyvauja knygos autorė A. Lapinskiė, rašytoja R. Mackonio dukra rašytoja B. Mackonytė, literatūrologai E. Biliutytė, P. Bražėnas, aktorius J. Damaševičius

vidinis–išorinis ir pan. Regis, turėtume kalbėti ne apie „psychologinę“ ir/ar „fizinę“, bet apie iškūnystį vaidybą“, – šiek tiek provokuojamai teigia konferencijos organizatoriai.

Konferenciją pradės vienas garsiųsių Europos teatro mokslininkų Patrice'as Pavis, šiuo metu vedantis seminarus LMTA studentams, o pranešimus skaitys ir diskutuos teatro tyrejai – teoretikai ir praktikai – iš Suomijos, Estijos, Švedijos, Danijos, Belgijos, Portugalijos, Australijos ir Lietuvos. Prie diskusijos kviečiami prisidėti visi besidomintys: konferencija abi dieną vyks LMTA Juozo Karoso salėje. Daugiau informacijos www.lmta.lt.

ORGANIZATORIŲ INF.

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Atėjės *Vilniu* : rašytojas ir publicistas Rapolas Mackonis / Alma Lapinskienė. – Vilnius : Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 212, [2] p., [8] iliustr. lap. – Santr. angl. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-425-125-2

Colloquia / Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas ; redaktorių kolegija: Jūratė Sprindytė (vyriausioji redaktorė) ... [et al.]. – Vilnius : Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas, 2014. – ISSN 1822-3737

Nr. 32. – 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 203, [1] p. – Santr. angl.

Kristijono Doneleičio pasakėčios : monografija / Dalia Dilytė. – Vilnius : Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 438, [2] p. – Santr. angl., vok. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-126-9 (jr.)

Kristijono Doneleičio rankraščiai = The manuscripts of Kristijonas Donelaitis = Die Handschriften von Kristijonas Donelaitis / Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas ; parengė Mikas Vaicekauskas. – Fotogr. leid. – Vilnius : Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 98, [2] p. : faks. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-425-123-8 (jr.)

Kūrėjų pėdsakais / Benjaminas Kondratas. – Vilnius : Margi raštai, 2004- . – ISBN 9986-09-261-2

Kn. 10, Druskininkų krašte : A-K biogramos. – Vilnius : Karminas, 2014 (Vilnius : Karminas). – 281, [1] p., [4] iliustr. lap. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-609-8031-32-4 : [25 Lt]

Kn. 11, Druskininkų krašte : L-Z biogramos. – Vilnius : Karminas, 2014 (Vilnius : Karminas). – 283, [1] p., [4] iliustr. lap. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-609-8031-33-1 : [25 Lt]

Laikas išeina pats : eliéraščiai / Stasys Jonauskas. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 59, [1] p. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9986-39-807-3

Magiška kepurė : romanės / Markus Orths ; iš vokiečių kalbos vertė Regina Ivanauskienė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 205, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9986-39-806-6 (jr.)

Metlaikių atabradai : [rašytojo] Albino Žukausko šimtmmetis : [straipsnių ir dokumentų rinkinys] / [Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas] ; [sudarytojos Solveiga Daugirdaitė, Alma Lapinskienė]. – Vilnius : Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas, 2013. – 308 p., [6] iliustr. lap. – Santr. angl. – Tiražas [400] egz. – ISBN 978-609-425-122-1

Paskutinių kvartetų : du drāmų ir dar kai roinkinių ir drama / Kostas Ostrauskas ; [parengė ir įvadą parašė Loreta Mačianskaitė]. – Vilnius : Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – XIV, 330, [1] p. : iliustr., faks., nat. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-425-124-5 (jr.)

Paukštuko liudijimai : eliéraščiai / Aivaras Veiknys. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014 (Vilnius : Standartų sp.). – 127, [1] p. – Tiražas 600 egz. – ISBN 978-9986-39-808-0

Raštai / Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė ; [redakcinė komisija: Juozas Baltušis (pirmininkas) ... [et al.]. – Vilnius : Vaga, 1986-2013. – 8 t. – Nuol. t. 4 red. komis. nenurodyta. – (jr.) – ISBN 5-415-00497-1 (jr.) – ISBN 5-415-00497-1 (klaidingas)

T. 12, kn. 2, *Literatūros istorija* / [parengė ir paaškinimus parašė Ilona Čiužauskaitė, Jonas Šleksys]. – Vilnius : Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 381, [1] p. – Tekstas liet., rus. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-425-120-7

Tolminkiemio istorijos : novelių rinkinys / Rimantas Černiauskas ; [sudarė Rimantė Černiauskaitė] ; [ilustravo Lidija Skačkauskaitė-Kuklienė]. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 183, [1] p. : iliustr. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978-9986-39-805-9

Savaitės filmai

Bégantis labirintu ***

Režisierius debiutanto Weso Ballo filmas – dar vienas mokslinės fantastikos kūrinys apie bauginančią ateitį, skirtas paaugliams. Jis pasakoja apie gigantiško labirinto supamą kaimą, kuriamo gyvena paauglių grupė. Jau trejus metus filmo herojai bando čia išgyventi, laikydamiesi griežtu taisykliu. Kickvienas turi apibrėžtą vaidmenį: vieni tyrinėja galimybes išeiti iš labirinto, kiti rūpinasi saugumu, dar kiti – kasdieniais reikalaus. Nė vienas iš jų neprisimena gyvenimo prieš atsirandant labirintui, nežino, kodėl jis atsirado, kodėl yra įkalinti kaime. Viskas pradeda keistis, kai pasirodo Tomas. Kartu su juo grūna trapi pusiausvyra, atsiranda mirtis, bet kartu ir pirmas realus šansas atgauti laisvę. Vaidina Dylan O'Brien, Aml Ameen, Ki Hong Lee, Blake Cooper, Thomas Brodie-Sangster, Will Poulter, Dexter Darden, Kaya Scodelario (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Gelbék mus nuo pikto ***

Scotto Derricksono filmo herojus Ralfas (Eric Bana) yra Niujorko policininkas, tiriantis nusikaltimus, kurių neįmanoma paaiškinti logiskai. Jis sutinka gana netradiciską kūnigą (Edgar Ramirez), kuris savo kailiu patyrė, kas yra nuodėmė ir atpirkimas. Jis taps policininko vedliu po blogio pasaulį, vienintelis išsigelbėjimas iš kurio – Dievo malonė. Ji gal ir nematoma, bet Derricksonas pasitiki žiūrovų jausmais. Deja, be perstojo bombarduoja juos baisiais, o kartu techniškai net pernelyg tobulaus vaizdais, tokiai išpudingais, kad nebegalii pertekiti itampas, baimės ar nevilties. Todėl ir Niujorkas atrodo taip, lyg būtų visas pastatytas Holivude. (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Ménésienos magija ***

Naujausias Woody Alleno filmas perkels į 3-iojo dešimtmečio Prancūziją. Kinas Vei Lin Su yra garsiausias savo laikų iliuzionistas, bet mažai kas žino, kad po šiuo scenos jvaizdžiu slepiasi arogantiškas anglas Stenlis Kraufordas (Colin Firth). Labiausiai jis nckenčia įvairaus plauku spiritus. Įkalbėtas draugo, Stenlis su specialia misija vyksta į Prancūzijos Rivjerą. Apsimetęs turtingu verslininku jis turi demaskuoti gražios moters – mediumo Sofi (Emma Stone) apgavystes, esą dama apsimeta mokanti skaiti mintis ir bendrauti su dvasiomis. Tačiau Stenlio užduotį komplikuojuoja netikėti jausmai Sofi ir jos ypatingi sugebėjimai. Taip pat vaidina Simon McBurney, Hamish Linklater, Eileen Atkins, Marcia Gay Harden (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Pasimatymas ****

Elza (Sophie Marceau) – talentinga ir sėkminga rašytoja. Pjeras (François Cluzet) – laimingai vedės teisininkas. Abiejų filmo veikėjų gyvenimai susikirs, kai bendras draugas juos supažindins per knygų mugės uždarymą. Iš pirmo žvilgsnio nekaltas susitikimas (beje, taip skamba ir originalus filmo pavadinimas „Une Rencontre“) neduos ramybės ir ką tik skyrybas išgyvenusiai Elzai, ir Pjerui. Lisos Azuelos filme taip pat vaidina Alexandre Astier, Arthur Benzaquen, Jonathan Coen (Prancūzija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Po oda ***

Pagal Michelio Faberio romaną sukurto filmo herojė, paslaptingoji Laura (Scarlett Johansson), važinėja Škotijos keliais ir medžioja vienišus virus, keliaujančius autostopu. Pakviečia juos į mašiną, paskui – į savo namus. Sugundyti įdomios blondinės keleiviai yra užmigdomi ir pervežami į atokią fermą, kur jų laukia šokiruojantis ir ziaurus likimas. Kas yra Laura – tiesiog žiauri būtybė ar atvykėlė iš kitos planetos? Jonathano Glazerio filmas sulaukė prieštaringų vertinimų: vieni jį vadina šedevru, kiti – nevykusiu Davido Lynch mėgdžiojimu (Šveicarija, D. Britanija, JAV, 2013). (Vilnius)

Siuntėjas ***

Ateityje egzistuoja visuomenė, kurioje išnyko badas, prievara ir kitos mūsų civilizacijos nelaimės. Sulaukęs pilnametystės kickvienas visuomenės narys gauna pareigas, kurias jam reikės atliliki iki pat tos dienos, kai teks pasitraukti „už ribos“. Žodis „mirtis“ čia nežinomas (nes gali traumoti), bet nežinomas ir žodis „meilė“ (žmonės dauginami dirbtiniu būdu). Tokia tikrovė primena jausmų dykumą, neatistiktinai pasaulyje nebeliko spalvų, o kickvienas jo gyventojas kas ryta gauna sllopinančiu vaisių dozė. Paauglys Jonas (Brenton Twaites) jaučiasi kitoks. Jo nuojaunta išsilpido: vysresniųjų taryba ji paskiria būti Siuntėju. Tai žmogus, saugantis užslaptintą atmintį apie praeitį, kad prireikus būtų galima ja pasiremti. Jonas tampa Siuntėjo mokiniu ir, atradęs spalvas bei jausmus, nusprenādžia nesitaikysti su savo visuomenės tikrove. Filmas sukurtas pagal populiarios vaikų ir paauglių rašytojos Lois Lowry knygą. Deja, ekranizacija šiek tiek pavėlavo, nes paskutiniai metais paaugliai sulaukę ne vieno kur kas efektingesnio filmo apie totalitarines ateities visuomenes ir prieš jas maištaujančius paauglius. Tačiau ir australų režisierius Philipas Noyce'as („Mirtina tyla“, „Kaulų kolekcionierius“) turi ką pasiūlyti nuo paviršutinių komiksų apdujusiems paaugliams. Dar filme laukia susitikimas su gerais aktoriais Meryl Streep, Jeffu Bridgesu, Alexandru Skarsgardu (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaitė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

26-X. 2 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 11.30, 14, 16.50, 19.15, 21.40
Dar kartą, iš naujo (JAV) – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.30
Darbo balias (Rusija) – 12.15, 14.30, 16.40, 19, 21.20
Ekvalaizeris (JAV) – 11.50, 15, 18.15, 21.20
X. 2 d. – Dingusi (JAV) – 19.50
30 d. – Anabelė (JAV) – 19.30
X. 2 d. – Pasaulio virtuve (JAV) – 19 val.
26-X. 2 d. – Bégantis labirintu (JAV) – 11.40, 14.15, 16.50, 19.15, 21.50
26-X. 2 d. – Dėžinukai (3D, JAV) – 12, 14.30, 17, 17.45, 20.15
26, 29-X. 2 d. – Dėžinukai (JAV) – 13.20; 27, 28 d. – 11, 13.20 (lietuvių k.); 26-X. 2 d. – 15.15 (originalo k.)
26-X. 2 d. – Ménésienos magija (JAV) – 16.10, 18.30, 20.50
26, 29-X. 2 d. – Siuntėjas (JAV) – 16.20, 21.10; 27, 28 d. – 11.20, 16.20, 21.10
26-X. 2 d. – Nematomas frontas (Lietuva, Švedija, JAV) – 14.15, 18.15
26–29, X. 1 d. – Apsimeskim farais (JAV) – 19.30, 21.50; 30 d. – 21.50
26-X. 2 d. – Sarnai: ugnies tramdytojai (3D, JAV) – 13.10, 16.30
Sarnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 11.10
Nuodėmių miestas 2 (3D, JAV) – 13.50, 21.30
Šimto žingsnių kelionė (Indija, JAV) – 15.30, 20.30; Šimtametis, kuris išlipo pro langą ir dingo (Kroatija, Švedija) – 13.30, 18.40
27, 28 d. – Radviliada (rež. R. Rakauskaitė) – 12 val.
26-X. 1 d. – Gelbék mus nuo pikto (JAV) – 18.50; 27, 28 d. – Amazonės džiunglės (3D, Brazilija, Prancūzija) – 11.45

Forum Cinemas Akropolis

26-X. 2 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 11.30, 14.10, 15.50, 18.30, 21 val.
Ekvalaizeris (JAV) – 10.35, 13.20, 16.20, 19, 21.45
Dar kartą, iš naujo (JAV) – 11.10, 16.50, 19.30, 21.50
Darbo balias (Rusija) – 17, 19.20, 21.40
30 d. – Anabelė (JAV) – 18 val.
26-X. 2 d. – Bégantis labirintu (JAV) – 11, 13.30, 16.10, 18.45, 21.20
Dėžinukai (3D, JAV) – 11.20, 13.35, 14.25, 16.40, 19.10
26, 29-X. 2 d. – Dėžinukai (JAV) – 12.40; 27, 28 d. – 10.25, 12.40
26-X. 2 d. – Sarnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 10.15, 15.30
Sarnai: ugnies tramdytojai (3D, JAV) – 12.20
Apsimeskim farais (JAV) – 13.40, 18.15
Siuntėjas (JAV) – 16, 20.40
Gelbék mus nuo pikto (JAV) – 12.50, 21.30
Nematomas frontas (Lietuva, Švedija, JAV) – 14.55
Amazonės džiunglės (JAV) – 10.45
26–29, X. 1 d. – Liusi (JAV) – 18 val.
26-X. 2 d. – Kaip danguje, taip ir po •eme (JAV) – 20.20

„Skalvijos“ kino centras

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis
Sergejus Bukovskio retrospektvy
26 d. – Gyvieji (Ukraina) – 17 val. (filmų pristatas režisierius)
27 d. – Pasakyk savo vardą (Ukraina, JAV) – 17 val. (filmų pristatas režisierius)
Pagrindinė programa
26 d. – Nerimstanti sirdis (JAV, Italija, Belgija) – 20.30

„Pasimatymas“

28 d. – Manakamana (JAV, Nepalus) – 15 val.
28 d. – Michelio Houellebecqo pagrobimas (Prancūzija) – 17.15
28 d. – Ar aukštas žmogus yra laimingas? (Prancūzija) – 19.10
28 d. – Domino efektas (Vokietija, Lenkija) – 21 val.
Specialioji programa „Kai laimė lydės, ar vargas suspaus“
26 d. – Beveik puikus gyvenimas (Bulgarija, Belgija) – 18.30 (filmų pristatas režisierius S. Draganovas)
27 d. – Dvaras (kanada) – 21 val.
27 d. – SKA trumpametražių filmų programma „Šiandien“ – 15 val. (programą pristatas režisierė ir vadovė G. Beinorūtė)
27 d. – VDF uždarymas. Premjera! Sékmės metai (rež. R. Gruodis) – 19 val.
29 d. – Pasimatymas (Prancūzija) – 17.20;
30 d. – 19.20
29 d. – Dalelių karštinė (JAV) – 19 val.;
30 d. – 17.20
29 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 21 val.;
30 d. – 21 val.; X. 1 d. – 18.40; 2 d. – 20.50
Tarptautinis Kauno kino festivalis
X. 1 d. – Elektro Šabi (dok. f., Egiptas, Prancūzija) – 17 val.
1 d. – Žvaigždės ir kareivai (Vengrija, SSRS) – 21 val.
2 d. – Susitikimas (dok. f., Švedija) – 17.10
2 d. – Galimas gyvenimas (dok. f., Jungtinė Karalystė, Iranas) – 19.10

Pasaka

26 d. – Michelio Houellebecqo pagrobimas (Prancūzija) – 20 val.
27 d. – Dalelių karštinė (JAV) – 17 val.
27 d. – Meilutė ir boksininkas (JAV) – 19 val.
28 d. – Tikslus smurto kiekis (Danija) – 19 val.
26 d. – Mergaitė su katiniu (Italija) – 17.30;
27 d. – 20.15; 28 d. – 16 val.; 29 d. – 20 val.;
30 d. – 17.45; X. 1 d. – 22 val.; X. 2 d. – 19.45
26 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 19.30, 21.45; 27, 28 d. – 18, 22.15; 29, 30, X. 1 d. d. – 19.30, 21.45; X. 2 d. – 19.15, 19.30
26 d. – Dar kartą, iš naujo (JAV) – 18 val.;
27 d. – 15.45; 28 d. – 20.15; 29 d. – 17, 20.15; 29 d. – 17.30; 30 d. – 22 val.; X. 1 d. – 17.45; X. 2 d. – 17.15
26 d. – Šimtametis, kuris išlipo pro langą ir dingo (Kroatija, Švedija) – 22 val.; 27 d. – 21 val.; 28 d. – 21.15; 29 d. – 17.45; 30, X. 1 d. – 19.45; X. 2 d. – 21.45
26 d. – Nematomas frontas (Lietuva, Švedija, JAV) – 17.15; 27 d. – 16, 21.30; 28 d. – 15.30, 19.15; 29 d. – 18.15; 30 d. – 21.15; X. 1 d. – 20.45; X. 2 d. – 21.15
27 d. – Dėžinukai (JAV) – 14 val.; 28 d. – 12.30
27 d. – Nono, berniukas Zigzagukas (Nyderlandai, Belgija, Jungtinė Karalystė, Ispanija, Prancūzija) – 14.30; 28 d. – 14.15
26 d. – Bégaus labirintas (JAV) – 10.30, 11.30, 15 val.; Dėžinukai (3D, JAV) – 12.45, 17.10, 18.50
26, 27 d. – Dar kartą, iš naujo (JAV) – 11.10, 13.30, 16, 18.40, 20.50, 23.45; 28-X. 2 d. – 11.10, 13.30, 16, 18.40, 20.50
26, 27 d. – Sarnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 12.10, 16.30; 27, 28 d. – 10.15, 12.10, 16.30; X. 1 d. – 16.30
26–30, X. 2 d. – Siuntėjas (JAV) – 13, 17.50; X. 1 d. – 13 val.
26–29 d. – Apsimeskim farais (JAV) – 15.15, 20.15; 30-X. 2 d. – 15.15
30 d. – Anabelė (JAV) – 20.15
26, X. 1 d. – Bégaus labirintas (JAV) – 10.40, 18.10, 20.40; 27–30, X. 2 d. – 10.40, 15.40, 18.10, 20.40
26–X. 2 d. – Dėžinukai (JAV) – 10.30, 11.30, 15 val.; Dėžinukai (3D, JAV) – 12.45, 17.10, 18.50
26, 27, 29, 30, X. 2 d. – Sarnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 12.10, 16.30; 27, 28 d. – 10.15, 12.10, 16.30; X. 1 d. – 16.30
26–30, X. 2 d. – Siuntėjas (JAV) – 13, 17.50; X. 1 d. – 13 val.
26–29 d. – Apsimeskim farais (JAV) – 15.15, 20.15; 30-X. 2 d. – 15.15
26 d. – Anabelė (JAV) – 20.15
26, X. 1 d. – Bégaus labirintas (JAV) – 10.40, 18.10, 20.40; 27–30, X. 2 d. – 10.40, 15.40, 18.10, 20.40
26, 27 d. – Šimtametis, kuris išlipo pro langą ir dingo (Kroatija, Švedija) – 22.40
26–X. 2 d. – Ménésienos magija (JAV) – 21 val.
26, 27 d. – Kaip danguje, taip ir po •eme (JAV) – 23.10

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.

Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VŠĮ „7 meno dienos“.

Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.

Eli. paštas 7md@